

Høringssammenstilling for

Tekstiler, skinn og lær

12. desember 2012

Nordisk Miljømerking

Svanmerkede Tekstiler, skinn og lær – Hørings- sammenstilling

039/ver 4.0, 12. desember 2012

1	Sammendrag	1
2	Om høringen.....	3
3	Oppsummering av innkomne svar	4
4	Kommentarer til kriteriene, i detalj	6
4.1	Generelle kommentarer	7
4.2	Produktgruppeavgrensning.....	11
4.2.1	Hva kan svanemerkes?.....	11
4.2.2	Flammehemmere	12
4.3	Kommentarer til de individuelle kravene	14
4.3.1	Kapittel 1 Produktbeskrivelse	14
4.3.2	Kapittel 2 Miljøkrav	14
4.3.3	Kapittel 3 Kvalitets- og funksjonskrav	55
4.3.4	Kapittel 4 Ethiske krav	56
4.3.5	Bilagene.....	57
5	Kommentarer til bakgrunnen, i detalj.....	57
6	Diskusjon og konklusjon	64

1 Sammendrag

Den offentlige høringen på forslaget til Svanens kriterier for tekstiler, skinn og lær versjon 4 ble gjennomført fra den 27. mars til den 8. juni 2012. Høringsforslaget ble sendt til ca 450 nordiske og internasjonale aktører. Totalt svarte 49, av disse godkjenner 14 forslaget, 8 går i mot forslaget og 27 tok ikke stilling. I høringsbrevet ble det presentert 14 punkter som var endret siden tidligere versjon. Av disse ønsket Nordisk Miljømerking spesielt kommentarer til tre av punktene: økologisk bomull, blyinnhold i polypropen og innføring av nytt krav til biocider i framstillingen av lær. Økologisk bomull blir kommentert senere i sammendraget. Av høringssvarene framkom det ikke hvorvidt det fortsatt er relevant å stille krav til innhold av bly i polypropen og kravet endres ikke. Tre instanser var positive til innføring av krav om at biocider i framstilling av lær skal følge biocidforordningen, mens en instans foretrakk et totalforbud mot biocider.

Det punktet som ble mest kommentert var krav til andel økologisk bomull. Andre temaer som flammehemmere, COD-krav for ull, forholdet til merkeordningen GOTS, krav til fargestoffer, akryl og antimon i polyester ble også kommentert av flere. Det ble foreslått å innføre krav til emballasje, nanomaterialer, biopolymerer og eksplisitt forby elektroniske komponenter i produktene. Det ble foreslått til dels store endringer i kvalitets- og funksjonskravene, både på innhold og oppsett.

30 instanser kommenterte kravet om økologisk bomull. De viktigste argumentene for å beholde kravet om 100 % økologisk bomull var Svanens troverdighet, at det er god tilgang på økologisk bomull, at Svanemerket ellers kan bli overflødig i forhold til EU Ecolabel, fare for lavere etterspørsel etter økologisk bomull, at det vil bli vanskeligere å kommunisere hva Svanen står for miljømessig, at konvensjonell bomull er miljøversting, at det oftere er krav om 100 % økologisk bomull ved offentlige innkjøp og fare for innhold av genmodifisert bomull. De viktigste argumentene for å senke krav til andel økologisk bomull var at det kan være for dårlig kvalitet på økologisk bomull, for høy pris og at flere produsenter kan innfri Svanens krav slik at flere produkter kan svanemerkes.

De nye kravene til metalldele, mulesing, plukking av dun og fjær samt vann- og energiforbruk for skinn og lær ble enten støttet eller ikke direkte kommentert og disse kravene beholdes. Siste versjon av BREF-dokumentet (EUs Best Available Techniques (BAT) reference documents, som er tatt fram under IPPC og IED direktivene) for garverier kom etter at tekstilkriteriene var sendt på høring, og Nordisk Miljømerking har vurdert kriteriene og bakgrunnen utfra det siste som er kommet fram.

På bakgrunn av høringssvarene som er kommet inn er det gjort endringer og tilføyelser i kriteriedokumentet. Tabell 1 viser en oversikt over alle endringene som er gjort i kriteriedokumentet etter høringen. Kriteriedokumentet er omstrukturert og nummereringen av kravene i høringssammenstillingen sammenfaller ikke helt med den nye nummereringen. De nye kravnumrene er innført i tabell 1.

Tabell 1. Endringer etter høring.

Tema/krav	Før høring	Etter høring
GOTS	GOTS-sertifikat ikke godkjent som tilstrekkelig dokumentasjon for svanekrav.	Godkjenne GOTS- sertifikat for garn og metervarer, men med tilleggskrav for kjemikalier som er brukt. Innføre en oversikt i kriteriedokumentet over hvilke krav som unntas dersom man har et GOTS-sertifikat.
Emballasje	Ikke emballasjekrav.	Innført krav til forbud mot bruk av PVC i emballasje. (K66)
Nano	Ikke eget krav til nanomaterialer.	Innført krav til nanomaterialer ved etterbehandling av tekstiler, skinn og lær. (K49)
Produktgruppe-definisjonen		Produkter med elektroniske komponenter eller som er tilsatt parfyme eller andre duftstoffer kan ikke inngå. Lateks og polyuretan er lagt til som stoppmaterialer.
Latex og polyuretan	Ikke krav	Innført nye krav til lateks og polyuretan. (K17-K22)
Bomull	10 % økologisk bomull.	10 % økologisk. For konvensjonell bomull er det lagt til glufosinat-ammonium og glyfosat på listen over pesticider. (K3)
Akryl		Innført i kravet at DMAc er forbudt i prosessen. (K7)
Elastan		Innført i kravet at DMAc er forbudt i prosessen. (K8)
Knapper	Krav til bly, kadmium og nikkel i knapper.	Kravet er utvidet til å gjelde alle "ikke-tekstiler" detaljer (knapper, glidelås, refleksbånd). Innført forbud mot ftalater og klorert plast. (K23)
Forbudte stoffer		Ftalater er lagt til i kravet. (K26)
Biocider		Kravteksten er presisert. (K27)
Farger		Innført liste med farger fra EU Ecolabel 2009. (K31)
Metallkompleksfarge stoffer	Tillatt ved farging av ull, ullblandinger og polyamid.	Kun tillatt ved farging av ullblandingen ull/viskose. Grenseverdiene for utslipp av metaller er skjerpet. (K35)
APEO/NPE og PFOS		PFOA er lagt til i kravet. (K44)
Regenerert cellulose	Sporbarhet	Sporbarhet og sertifisering. (K16)
Kvalitets- og funksjonskrav		Grensene er endret og differensiert etter produkttyper. (K69)
Lysekthet for skinn og lær		Gjelder kun finished-behandlet lær. (K73)
Sporbarhet for produkter av skinn og lær	Ikke sporbarhet tilbake til slakteri for skinn og lær fra okse.	Sporbarhet tilbake til slakteri for alle typer skinn og lær. (K76)
COD-utslipp, ull	20 g/kg ved intern rensing	20 g/kg både ved intern og eksternt rensing. (K6)
Trykk		Nytt krav med forbud mot formaldehyd ved avfarging av tekstiler før trykking. Plastisolbasert trykking kan brukes dersom halogenerte polymerer og ftalater ikke inngår. (K55 og K56)
Formaldehyd i ferdig produkt (tekstil).		Kravet er skjerpet og følger nå samme krav som for svanemerking av møbler og innredninger. (K68)
Lim		Nytt krav til lim ved montering, f.eks. aktuelt for accessoarer, som vesker. (K59)
Silikon		Krav til etterbehandling med silikon (K57 og K58)

Med bakgrunn i høringssvarene ønsker Nordisk Miljømerking å se nærmere på blant annet følgende temaer i neste revisjon av tekstilkriteriene: flammehemmere, biopolymerer, silke, økologisk bomull og ull, antimon i polyester, innhold av PAH i spinnoljer og krav til mekanisk, kjemisk og biologisk rensing.

2 Om høringen

I revisjonen til versjon 4 av kriteriene for Tekstiler, skinn og lær ønsket Nordisk Miljømerking å se på enkelte krav og søknadsprosessen for å se om det er mulig å få større gjennomslagskraft på markedet og forenkle prosessen for søkere. Hensikten var at kriteriene fortsatt skulle være delvis harmonisert med EU Ecolabel, men på enkelte områder ha strengere krav der Svanen ser det nødvendig og ønsker å ha en egen holdning til hva som kan miljømerkes. Selve strukturen på kriteriedokumentet ble endret, bakgrunnen utvidet, og enkelte krav forklart grundigere. Arbeidet med revisjonen har foregått i en arbeidsgruppe i Nordisk Miljømerking. Under revideringen har det vært kontakt med aktuelle instanser og linsensinnhavere. Den offentlige høringen på forslaget til Svanens kriterier for tekstiler, skinn og lær versjon 4 ble gjennomført fra den 27. mars til den 8. juni 2012. De viktigste endringene som ble gjort i versjon 4 av kriteriene fram til høringen var:

- å senke andel økologisk bomull i den svanemerkete produksjonen fra 100 % til 10 %. Det ble stilt krav til pesticidrester i den konvensjonelle bomullen. Endringen ble gjort på bakgrunn av den lave andelen økologisk bomull på markedet. Nordisk Miljømerkings intensjon med denne endringen var å gi Svanen større gjennomslagskraft på markedet, noe som igjen vil være positivt for etterspørselen etter økologisk bomull og som vil redusere miljøbelastning i andre prosesser i tekstilproduksjonen.
- tydeliggjøring av produktgruppedefinisjonen og hvilke produkter og materialer som kan merkes. Det ble lagt til at skinn fra hest, elg, hjort og rein også kan merkes. I tillegg ble det innført begrensninger på andelen belegning/laminat/membran og andelen glidelåser og knapper som kan inngå i produktet.
- produkter behandlet med flammehemmende midler kan ikke merkes.
- nytt krav til sporbarhet for råvare til fremstilling av regenererte cellulosefibre.
- kravet til utslipp av COD fra ullvaskerier ble endret og skjerpet.
- nytt krav til innhold av kadmium, bly og nikkel i metalleder.
- metallkompleksfargestoffer ble kun tillatt ved farging av ull, ullblandinger og polyamid.
- krav til farger, fargestoffer og pigmenter ble endret til et klassifiseringskrav og ble utvidet med forbud mot giftige og miljøfareklassifiserte farger.
- nytt krav med forbud mot tilsetning av biocider og antibakterielle stoffer.
- nye krav som forbyr mulesing og bruk av dun og fjær plukket fra levende fugler.
- nytt krav til vannforbruk for skinn og lær.
- nye kjemikaliekrav som blant annet omfatter forbud mot stoffer på REACHs kandidatliste og bruk av fluorerte organiske forbindelser ved etterbehandling.
- forbudet til blypigment i polypropylen ble ikke endret, og det var ønsket innspill til om kravet er relevant.
- nytt krav til at biocider som brukes i produksjonen for fremstilling av lær skal følge biociddirektivet, Biocides 98/8/EC.

Nordisk Miljømerking ønsket spesielt kommentarer til kravet om økologisk bomull, krav til biocider ved fremstilling av lær og forbud mot blypigment i polypropylen.

Høringen på tekstiler, skinn og lær har vært offentlig og dokumentene på norsk og engelsk har vært tilgjengelige via Nordisk Miljømerkings nasjonale hjemmesider i Finland, Danmark, Sverige og Norge. Dessuten er informasjon om høringen sendt til ca 450 parter, herunder lisensinnhavere, bransjeorganisasjoner, forbrukerorganisasjoner, offentlige myndigheter, miljøorganisasjoner osv.

I dette dokumentet er alle kommentarer innsamlet og besvart av Nordisk Miljømerking. Formålet er, utover å samle inn alle kommentarer, å vise hvordan eksterne synspunkter har påvirket kravene i det ferdige dokumentet. Nordisk Miljømerking takker for alle svar som bidrar i kriterieutviklingen og som er med å sikre at arbeidet følger standarden ISO 14024.

3 Oppsummering av innkomne svar

Høringsforslaget ble sendt til ca 450 nordiske og internasjonale aktører. Totalt svarte 50, av disse godkjenner 14 forslaget, 8 går i mot forslaget og 28 tok ikke stilling. Tabell 2 gir en oppsummering av svarene totalt. Tabellene 3 - 6 viser svarene pr land.

Tabell 2. Oppsummering av svarene totalt. Kolonnene viser: A. Bare kommentarer, B. støtter forslaget, C. støtter forslaget med kommentarer, D. avstår fra å svare og E. forkaster forslaget med motivering.

Land	A. Bare kommentarer	B. Støtter forslaget	C. Støtter forslaget med kommentarer	D. Avstår fra kommentering	E. Forkaster forslaget med begrunnelse	Totalt
Danmark	9		1	4	2	16
Sverige	4		5	2	3	14
Finland	2					2
Norge	5	3	5	2	3	17
Island						
Totalt	20	3	11	8	8	50

Tabell 3: Finske høringssvar.

Remiss-instans	A. Bara kommentarer	B. Støtter forslaget	C. Støtter forslaget med kommentarer	D. Avstår fra kommentering	E. Forkaster forslaget med begrunnelse
Konsumentforskningscentralen	X				
Finlayson Oy	X				
Σ Finska svar:	2				

Tabell 4: Danske høringssvar.

Remiss-instans	A. Bare kommentarer	B. Støtter forslaget	C. Støtter forslaget med kommentarer	D. Avstår fra kommentering	E. Forkaster forslaget med begrunnelse
ANKY A/S	X				
Kvadrat A/S	X				
Gabriel	X				
Beirholm	X				
GOTS	X				
Miljøministeriet	X				
Textile Exchange	X				
COOP	X				
Dansk Mode og Tekstil					X
Det økologiske råd	X				
Forbrugerrådet				X	
Ministeriet for forskning, innovation og videregående utdannelse				X	
Dansk arbeidsgiverforening				X	
Skatteministeriet				X	
Quilts of Denmark A/S			X		
Neutral.com Aps					X
Σ Danske svar:	9		1	4	2

Tabell 5: Svenske høringssvar.

Remiss-instans	A. Bare kommentarer	B. Støtter forslaget	C. Støtter forslaget med kommentarer	D. Avstår fra kommentering	E. Forkaster forslaget med begrunnelse
SKL Sveriges Kommuner och Landsting				X	
Boverket				X	
Aarenes Lærfabrik AS			X		X
Marbäck Tricot AB					X
Domsjöfabriker Aditya Birla			X		
Dibb AB					X
Svenska Miljöstyringsrådet			X		
Textil & Läderlaboratoriet Stockholm AB	X				
Textilia AB Eva Bohman	X				
Länsstyrelsen, Västra Götalands Län Siv Hansson	X				
Nordeconsult Sweden AB Stefan Rydin, tidligere Miljøstyringsrådet			X		
Miljöförbundet Jordens Vänner			X		
KemI	X				
Σ Svenska svar:	4		5	2	3

Tabell 6: Norske høringssvar.

Remiss-instans	A. Bara kommentarer	B. Støtter forslaget	C. Støtter forslaget med kommentarer	D. Avstår fra kommentering	E. Forkaster forslaget med begrunnelse
Politiets data- og materieltjeneste				X	
Dagligvarebransjen			x		
Direktoratet for naturforvaltning		x			
Waterstone AS					x
Gudbrandsdalen Uldvare, GU	x				
HellyHansen			x		
2025, Kjersti Kviseth	x				
Tone Tobiassen	x				
Virke		x			
FrøyaTrøya	x				
SIFO			x		
Folkehelseinstituttet (FHI)		x			
KLIF			x		
Christine Aulie					x
Lene (student)					x
Camilla Helgesen			x		
Politiets data og materieltjeneste				x	
GenØk	x				
Σ Norske svar:	5	3	5	2	3

4 Kommentarer til kriteriene, i detalj

Det punktet som ble mest kommentert var krav til andel økologisk bomull. Andre temaer som flammehemmere, COD-krav for ull, GOTS, krav til fargestoffer, akryl og antimon i polyester ble også kommentert av flere. Det ble foreslått å innføre krav til emballasje, nanomaterialer, biopolymerer og eksplisitt forby elektroniske komponenter i produktene. Det ble foreslått til dels store endringer i kvalitets- og funksjonskravene, både på innhold og oppsett.

Økologisk bomull

30 instanser kommenterte kravet om økologisk bomull. Samtlige lisensinnehavere som svarte var imot å redusere kravet til andel økologisk bomull. Produsenter som ikke har svanemerket var i større grad positive til endringen. Av forhandlere av svanemerkete tekstiler var det få svar: COOP Danmark og Polern og Pyret som er i mot endringen, og Virke i Norge (inkluderer interiørkjeden Princess som selger svanemerkete sengetøy) som mener at dagens krav er umulig å oppfylle og at en reduksjon vil gi større gjennomslag og dermed mer miljøgevinst totalt sett. En liten nyåpnet butikk som selger etisk og miljøvennlige produkter (ikke svanemerkete) regnes også med som en forhandler som er i mot endringen.

Av øvrige instanser var det både positive og negative tilbakemeldinger. De viktigste argumentene for å beholde kravet om 100 % økologisk bomull var troverdighet, god tilgang på økologisk bomull, Svanen blir overflødig i forhold til EU Ecolabel, fare for

lavere etterspørsel etter økologisk bomull, vanskeligere å kommunisere hva Svanen står for, konvensjonell bomull er miljøversting, oftere krav om 100 % økologisk bomull ved offentlige innkjøp og fare for innhold av genmodifisert bomull. De viktigste argumentene for å senke krav til andel økologisk bomull var at det kan være for dårlig kvalitet på økologisk bomull, for høy pris og at flere produsenter kan innfri Svanens krav, noe som kan gjøre det mulig for flere produkter å bli svanemerket. Etter høring opprettholder Nordisk Miljømerking kravet til en lav andel økologisk bomull på 10 %.

Flammehemmere, COD-krav for ull, GOTS og krav til fargestoffer

8 instanser svarte på kravet om flammehemmere, 3 instanser er udelt positive til totalforbud, 2 instanser foreslår å heller utgå fra uønskede iboende egenskaper, 1 instans foreslår bruk av nye, miljøvennlige flammehemmere. 3 av instansene advarer mot at mange B2B-produkter vil bli utestengt fra å kunne miljømerkes. Nordisk Miljømerking opprettholder totalforbudet, men vil vurdere dette ved neste revisjon.

3 produsenter/forhandlere svarte at COD-kravet for utslipp etter vasking av ull på 20 g/kg er for strengt og stiller spørsmålstegn ved at Nordisk Miljømerking strammer kravet når det i EU Ecolabel ble gjort en lettelse av kravet. Nordisk Miljømerking opprettholder grenseverdien på 20 g/kg, denne verdien foreslås også i EU Ecolabels utkast til nye kriterier når avløpsvannet ikke går til ekstern rensing.

2 produsenter ønsker at Svanen anerkjenner GOTS-sertifikat både for å lette søknadsarbeidet og fordi Svanen og GOTS likestilles ved offentlige innkjøp i Sverige. Nordisk Miljømerking innfører at flere krav kan dokumenteres med GOTS-sertifikat.

4 instanser svarte på kravet om metallkompleksfargestoffer, 1 av instansene sier at dette vil medføre at færre farger kan brukes. Nordisk Miljømerking endrer kravet til å kun tillate metallkompleksfargestoffer for ull/viskose-blanding.

Videre i kapitlet vil de enkelte kommentarene fra høringsinstansene samles og grupperes og følge sifrene på kravene i høringsutkastet til kriteriene. En del høringsinstanser har kommentert flere områder i høringsutkastet og kommentarene er splittet og plassert under de kravene som kommenteres. Nordisk Miljømerking har gitt et samlet svar på høringskommentarene dersom flere instanser har kommentert samme tema.

4.1 Generelle kommentarer

Dagligvarebransjen

Det vi etterlyser er krav til emballasje og emballering av produkter, for å sikre effektiv distribusjon og transport så det blir lavest mulig utslipp av CO₂.

Dagligvarebransjen har innført et felt i EPD, databasen leverandørene må melde seg inn i for å få varenummer på sine produkter, der vi ber opplyst om hvilken fyllingsgrad produktet har.

I EPD måler de den plassen et produkt tar i butikkhylla, inklusive luften de forårsaker rundt forbrukeremballasjen, altså alle duppeditter som stikker ut og krever plass i hyllene, kontra mengden produkt.

I dokumentet om tekstiler etc., så ser vi kun fokus på retursystem, altså når emballasjen skal samles inn og gjenvinnes i forhold til bransjeavtalene næringslivet har med Miljøverndepartementet, men hva med krav til å utvikle en optimal emballasje til produktet når det skal på markedet?

Ikke minst gjelder dette type emballasje (skal være lett å material-gjenvinne), ikke unødvendig luft i emballasjen, at emballasjen er stablebar og tåler belastningen den utsettes for under distribusjon ut til forbrukerne.

På www.stand.no kan dere se standardene vi i dagligvarebransjen er enige om, og spesielt stand009 Optimaliseringsstandarden er sentral.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svaret og innfører et krav om forbud mot bruk av klorholdige plastmaterialer som benyttes i transport- og salgsemballasje. Nordisk Miljømerking finner det vanskelig å innføre absolutte krav til emballasjemengder, og har heller ikke ønsket å innføre krav til miljøledelse med materialoptimalisering.

Aarenes Lærfabrikk AS

Kan vara dyrt med nordisk label, før att betalningen är relaterad till omsetning.

Det är ett litet antal företag som använder hud ifrån nordiska garverier. De flesta hudarna blir sålda utan för Skandinavien. Nordisk label är inte så kjent utanför Skandinavien. Europeiske garverier (Tyskland, Italien, Frankrike og UK) har sine egne miljømerker. Mycket bättre om alla hade den samma märkningen. Nordisk Miljømerking borde vara bunden till en internationell märkning. Man borde ha samma standard i alla länder.

Nordeconsult Sweden AB

Nordeconsult Sweden AB (Stefan Rydin) har i samråd med Svenska Garveriidkarförbundet studerat förslaget till nya kriterier för svanenmärkning av textil, skinn och läder. Vi har enbart gått igenom kriterierna för skinn och läder eftersom vår expertis finns inom det området.

Vi vill först informera er att vi anser att det nya förslaget är väl genomarbetat och vi är framförallt mycket nöjda med att kraven har utvecklats för läder och skinn och att man inte bara inkluderat kriterier som är mer lämpliga för textil.

Vi har trots detta några kommentarer som vi anser är mycket viktiga och det är vår förhoppning att dessa kommentarer kommer att inkorporeras i förslaget [...].

Miljøministeriet

Allerførst er det styrelsens overbevisning, at Svanen skal afvente revisionen af Blomstens kriterier for tekstiler, før Svanens kriterier vedtages. Det giver ikke mening at fastlægge nordiske kriterier, før de bærende kriterier i Svanen er vedtaget i EU.

Miljømærkekriterier og sammenhængen til BREF

For virksomhedstyper, der er omfattet af IPPC-direktivet eller IED, skal miljøgodkendes. Grundlag for godkendelsen er EU Kommissionens "BAT reference

documents" (BREF-dokumenter), som fastlægger miljøkrav til virksomhederne baseret på hvad der må betragtes som den bedste tilgængelige teknik inden for de industrielle brancher, som direktivet omfatter.

Revidering af BREF-dokument for Garverier er netop færdig, og miljøkrav i form af BAT konklusioner forventes vedtaget og offentliggjorte primo 2013. BAT konklusionerne forventes i EU høring over sommeren. Nordisk Miljømærkning opfordres til at konsultere høringen. De nye BAT-vilkår skal efterleves inden 4 år efter offentliggørelse.

BREF for tekstiler forventes ikke revideret foreløbigt.

I nærværende notat er de færdigforhandlede miljøkrav til garverier sammenlignet med krav fra nordisk miljømærkning (NMM).

Miljøstyrelsens kommentarer til EU Blomstens revision

Herunder refereres til relevante kommentarer til første spørgeskema i Blomstens revision af tekstilkriterier, afgivet 1. november 2011.

Textile Exchange

Let me congratulate you on the excellent thought and work you have put into your existing Swan label and the revision process. I am particularly impressed by the depth of research put into your Backgrounder document; it is good to see another organization with such a thorough understanding of the issues and commitment to making positive change.

I have taken the liberty of copying several sections of the document and putting my comments below, as with the tight timeline for input, this seemed to be the most effective way to make my points.

COOP

Coop har i denne forbindelse kontaktet alle leverandører, som leverer svanemærket tekstil eller boligtekstil til os. Vi har været i indgående dialog med Anky, som leverer svanemærket undertøj til Coop og har modtaget deres høringssvar også. Vi er enige i mange af deres betragtninger.

Jeg er ikke ekspert på de kemiske aspekter i produktionen og har derfor ikke de store kommentarer til disse. Men bl.a. forbud mod flammehæmmere og SVHC fra REACH giver god mening.

Det Økologiske Råd

Først vil Det Økologiske Råd (DØR) gerne takke for muligheden for at afgive høringssvar.

Vi ser mange forbedringer og støtter disse - bl.a. kan nævnes indskærpelsen af kravet til flammehæmmere, forbud mod brug af mulesing, mod dun og fjer plukket fra levende fugle og mod anvendelse af stoffer, der optræder på REACHs kandidatliste.

Folkehelseinstituttet

- nye kjemikaliekrav som blant annet omfatter forbud mot stoffer på REACHs kandidatliste og bruk av fluorerte organiske forbindelser ved etterbehandling. FHI ser positivt på dette siden forbindelser i denne stoffgruppen er mistenkt å kunne ha hormonforstyrrende egenskaper og/ eller å kunne forstyrre immunsystemet.

Forbrukerrådet

Svanemerket fyller en særdeles viktig funksjon ved å gjøre det lettere for forbrukerne å ta opplyste valg. Svanen gir forbrukerne en unik mulighet til å velge produkter basert på hvor miljøtilpasset og helsemessig trygge de er, også på produktsegmenter hvor informasjon om hva produktene inneholder, for eksempel når det kommer til kjemikalier, er nærmest utilgjengelig for forbrukerne.

Forbrukerrådet er opptatt av både miljøaspektet og det helsemessige aspektet ved forbrukerprodukter og spesielt viktig mener vi det er at forbrukerne gis mulighet til å vektlegge *føre var-* prinsippet når de gjør sine kjøpsvalg.

[...] Videre er Forbrukerrådet svært positiv til alle forslagene om strengere krav til skadelige kjemikalier, herunder forbudet mot å benytte flammehemmende midler, samt nye krav til innhold av kadmium, bly og nikkel i metalleder.

Forbrukerrådet ønsker en langt strengere regulering av skadelige kjemikalier i forbrukerprodukter og bedre forbrukerinformasjon, slik at forbrukerne faktisk gis mulighet til å vektlegge *føre var-* prinsippet og velge bort produkter som inneholder ulike ”verstingstoffer”.

Vi er kjent med at Sverige nylig har sendt forslag til EUs kjemikaliebyrå ECHA om en langt strengere regulering av bly i forbrukerprodukter, blant annet begrunnet i en frykt om at barn kan få i seg dette svært skadelige stoffet fra en rekke ulike hverdagsprodukter som blant annet knapper, vesker og refleksarmbånd.

Det nye forslaget om et generelt forbud mot bruk av alle kjemikalier som står på REACH's kandidatliste er i denne sammenhengen også en viktig skjerping av kravene til Svanemerket. De såkalte SVHC- stoffene, substances of very high concern, er stoffer med særlig alvorlige helse- og miljøfarlige egenskaper. Forbrukerrådet ønsker at alle disse stoffene underlegges strengere regulering og erstattes av mindre skadelige stoffer/nye teknologi så snart dette er mulig.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning takker for de overordnede svarene. Vi har splittet opp svarene fra de ulike høringsinstansene og plassert svarene under de aktuelle kravene, slik at vi besvarer dem under hvert enkelt krav.

Når det gjelder Miljøministeriets kommentar om at Svanen bør avvente revisjonen av EU Ecolabels revisjon er Nordisk Miljømerkings kommentar at EU Ecolabel reviderte kriteriene sine så sent som i 2009 og at Nordisk Miljømerking da vedtok å revidere kriteriene med utgangspunkt i EU Ecolabels revisjon. Underveis i Svanens revisjon ble det besluttet at EU Ecolabel skulle starte opp nok en ny revisjon. Det er uklart når EU Ecolabels revisjon vil være klar. Dagens svanekriterier bygger blant annet på EU

Ecolabels kriterier fra 2002 og det nødvendig at Nordisk Miljømerking gjennomfører revisjonen også med tanke på å få kriteriene mer søkervennlige.

Når det gjelder BREF-dokumentet for Garverier kom siste versjon etter at tekstilkriteriene var sendt på høring¹, og Nordisk Miljømerking vil oppdatere kriterier og bakgrunn utfra det siste som er kommet fram.

4.2 Produktgruppeavgrensning

4.2.1 Hva kan svanemerkes?

Nordeconsult Sweden AB

Vem kan söka: Man kan söka nu även för ren och älgskinn medan man enbart skrivit okse (eng. ox) för nöthudar (bovine). Detta bör tydliggöras i kriterierna.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning takker for svaret og tilføyer nöthudar i parentes etter okse.

Det Økologiske råd

Pels bør inkluderes i mærknings-gruppen med de samme krav, da der bruges mange af de samme kemikalier i garvnings- og forarbejdelsesprocesserne for hhv. pels og skind/læder.

Med hensyn til tydeligere produktgruppedefinitioner foreslår DØR, at pels medtages under mærkningen. Produktionen og behandlingen af pels forbruger store mængder kemikalier, der ofte genfindes i den færdige pels, så som pentaklorofenol, kloroparaffiner, nonylphenol ethoxylater, formaldehyd og krom VI. Garvningen af pels bør underlægges de samme krav, som der allerede eksisterer for skind og læder, og det samme gælder kravene til behandling med kemiske produkter.

Pels bruges i stor grad som pynt på tekstiler, og en stor befolkningsgruppe udsættes således for disse kemikalier.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning takker for svaret. Pels fra dyreartene som er nevnt i produktgruppedefinisjonen er inkludert i produktgruppen.

Tone Tobiassen, NiceFashion/ReneawoolTTekstilpanelet Norge

Andre tekstiler som kan komme i søkelyset:

Biopolymerer: Hvordan vurderes disse? Melkefibre, tekstiler basert på krabbeskjell, osv. kommer mer og mer i søkelyset.

Resirkulerte materialer:

Også her kommer det stadig nye tekstilprodukter, som resirkulert ull. H&M fremmer for eksempel det siste som spesielt miljøvennlig. Hvor langt tilbake i prosessen går Svanen her? Dvs hvor langt tilbake på

¹ JRC, Reference Document on Best Available Techniques for the Tanning of hides and skins, Final draft June 2012

det opprinnelige opphavet til de resirkulerte materialene.

Miljøstyrelsen (kommentarer til Blomstens revisjon, avgitt 1. Nov 2011)

Recycling of textiles. The next generation of textile criteria should focus on resources and resource use, and not least the possibility to reuse/recycle fibers. Ecolabelled textiles that cannot be recycled to new fibers should not be allowed to be ecolabelled.

Most important it might be to investigate the possibility of ecolabelling intermediates, i.e. textiles not finalised into clothes. In that way it will be much more easy for designers to take up and use ecolabelled textiles in their production.

Content of electronics. Electronics should be excluded from the product group. If allowed, only in very special cases, and the disadvantages and advantages of having electronic in the product group definition in these special cases should be investigated.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking ser at tekstiler av biopolymerer, spesielt PLA, er på vei inn i markedet, men foreløpig er utbredelsen begrenset, og vil vurdere krav til biopolymerer ved neste revisjon. Fibertyper det ikke er stilt krav til i kriteriene kan inngå med totalt 5 vekt-% i produktet. Generelt stiller Nordisk Miljømerking seg positive til utvikling av produkter basert på fornybare ressurser.

Når det gjelder resirkulerte tekstiler heter det i krav K2: "Resirkulerte fibre trenger ikke å oppfylle kravene til produksjon av fiber. Med resirkulerte fibre menes fibre fra spill fra tekstil- og konfeksjonsindustrien, fra innsamlet tekstilavfall eller fra plastavfall som kan anvendes til fiberproduksjon. f.eks. fiber framstilt av plastflasker."

Kriteriene er åpne for å kunne svanemerke også fiber, garn, metervarer og altså ikke bare ferdig produkt. Miljøministeriet hadde videre et forslag om å ekskludere produkter med elektroniske komponenter fra produktgruppen. Nordisk Miljømerking har ikke regnet elektroniske komponenter med i produktgruppen, men ser at det er relevant å eksplisitt nevne dette i produktgruppedefinisjonen, og takker for godt innspill.

4.2.2 Flammehemmere

KEMI

KemI föreslår att kriterier utgår från oönskade inneboende egenskaper såsom CMR, PBT med mera, vilket innebär att de problematiska flamskyddsmedlen kommer att falla för dessa kriterier.

Folkehelseinstituttet

- produkter behandlet med flammehemmende midler kan ikke merkes.

FHI ser positivt på at en unngår bruk av flammehemmere på denne typen produkter som ikke er spesielt brannfarlige som sådan.

Svenska Miljöstyrningsrådet

Står i inledningen att flamskyddade textilier inte kan Svanenmärkas men det återfinns inte senare bland kraven. Räcker det med att det står i inledningen?

SIFO

Vi stiller spørsmål til kravet om at produkter behandlet med flammehemmende midler ikke kan merkes. Dette utelukker at noe arbeidstøy og evt. også nattøy til barn som selges i Storbritannia kan merkes. Er det ikke tilstrekkelig at kravene til skadelige kjemikalier er innskjerpet og inneholder også REACHs kandidatliste? Hadde det vært mulig å åpne for merking av flammehemmende produkter en så lenge det dokumenteres at midlene som blir brukt ikke er skadelige for helse eller miljø?

Konsumentforskningscentralen (FI)

Vi ber er att kontrollera, om det finns tillräckligt motivering att förbjuda flamskyddsmedel i miljömärkta produkter. I offentliga utrymmen ska användas flamskyddsmedel i textilier. Detta inverkar bland annat på möjligheter av Svanmärkta hotell att kunna använda textilier som uppfyller kriterieförslagets krav. Kunde man tänka sig att ställa olika krav på konsument produkter och på produkter för professionella köpare.

Finlayson Oy

Flamskyddsmedel används i praktiken i alla textilier i offentliga utrymmen och sjukhus t ex i gardiner, i kuddar, i sängtäcket och –överkast samt i möbelklädsel. Förbjudet mot flamskyddsmedel skulle utesluta mycket B2B-produkter och vi stödjer inte det.

Miljöförbundet Jordens Vänner

Jag har nu lusläst kriterierna o bakgrunden, och har faktiskt inga kommentarer annat än att det ju finns flamskyddsmedel numera, som inte borde förbjudas för textilier. Jag tänker på Apyrum, www.deflamo.se, som jag inte tror har fått så stor spridning än, men det kommer nog på bl.a. gardiner och möbler.

Hoppas ni får in bra svar på biociderna för läder o skinn, kan tyvärr inte bidra där. Jordens Vänner godkänner alltså förslaget med denna kommentar.

Miljöskyddsensheten

Länsstyrelsen Västra Götaland

Det är mycket bra att produkter som flamskyddats med kemiska medel inte kan miljömärkas. Egentligen bör det vara ett generellt krav när det gäller behandling med halogenerade organiska ämnen. T.ex. organiska klorföreningar för att uppnå ljusäkthet, fluorkarboner för att uppnå vatten, smuts och oljeavvisning (gäller både läder, mocka och textil).

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning takker for svaret. I følge en rapport fra april 2012 om «Brannsikkerhet og helse- og miljøeffekter i forbindelse med stoppete møbler, madrasser og innredningstekstiler»² av den norske forskningsstiftelsen SINTEF, pågår en god del internasjonal forskning på nye, mer miljøvennlige kjemikalier og metoder for å øke brannsikkerheten til skum og tekstiler. Det er relativt mye fokus på

² K. Storesund, S. Steinbakk og A Steen-Hansen, Brannsikkerhet og helse- og miljøeffekter i forbindelse med stoppete møbler, madrasser og innredningstekstiler, SINTEF Rapport NB A12106, versjon 1, 2012.

forskning og utvikling med tanke på antennelighet og brannscenarier, men mindre med hensyn til risiko for dannelse av toksiske avgasser og deres helse, og miljøeffekter ved brann. I rapporten ble det gjort en undersøkelse blant aktører innen møbel- og tekstilbransjen om de kjente til noen nye flammehemmende kjemikalier på markedet for deres bruk. Av de som responderte sa de at det ikke fantes noe nytt som var lovlig, helse- og miljøvennlig og at det ikke hadde skjedd mye forandringer de siste årene. Nordisk Miljømerking har vært i kontakt med Deflamo i forbindelse med høringssvaret fra Miljøforbundet Jordens Vänner (se over). De jobber foreløpig mest innen helt andre produktområder enn tekstiler.

I rapporten² heter det videre at det ikke brukes noen store mengder flammehemmere i møbler, madrasser og innredningstekstiler på det private markedet i dag. Grunnen er at det ikke finnes behov for det. De aller fleste stoppete møbler, madrasser og sengetøy vil kunne motstå antenning ved ulmende sigarett selv uten bruk av flammehemmere.

Nordisk Miljømerking er klar over at et forbud mot bruk av flammehemmere vil kunne hindre at enkelte produkter til det profesjonelle markedet vil kunne svanemerkes. Nordisk Miljømerking beholder kravet om et totalforbud mot bruk av flammehemmere, men vil vurdere dette på nytt ved neste revisjon av tekstilkriteriene hvor det forhåpentlig finnes flere alternative flammehemmere eller metoder for flammehemming på markedet enn slik markedet ser ut i dag .

4.3 Kommentarer til de individuelle kravene

4.3.1 Kapittel 1 Produktbeskrivelse

K2 Beskrivelse og sammensetning av produkt

KemI

KemI ser positivt på kriterier som styr mot återanvändning och användning av spill, då det är ett effektivt sätt att minska kemikalierisker i samband med nyproduktion. Vi ser det därför rimligt att idag undanta dessa material från fiberframställningskraven.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning takker for positiv tilbakemelding.

4.3.2 Kapittel 2 Miljøkrav

K3 Bomull og andre naturlige frøfibre av cellulose

Folkehelseinstituttet

Folkehelseinstituttet (FHI) stiller seg positivt bak nye krav som er stilt til:
- å senke andel økologisk bomull i den Svanemerketete produksjonen fra 100 % til 10 % . Spesielt siden dette blir gjort samtidig med at det stilles krav til pesticidrester i vanlig bomull. FHI er enig i at dette derfor kan bidra til at Svanen får større gjennomslagskraft på markedet, og at det er positivt for etterspørselen etter økologisk

bomull, bomull dyrket med redusert mengde pesticider, og redusere miljøbelastning i andre prosesser i tekstilproduksjonen.

Beirholm

Vi synes det er viktig, at man holder mærkerne rene – eksempel:

Svanen (evt ECO)	økologisk bomuld der kan blandes med andre ikke bomuldsfibre
Svanen	konventionel bomuld der kan blandes med andre ikke bomuldsfibre
Blomsten	konventionel bomuld der kan blandes med andre ikke bomuldsfibre
Blomsten ECO	økologisk bomuld der kan blandes med andre ikke bomuldsfibre

Vi har tilbudt at deltage i møder omkring det her, da vi bruger så megen tid på at fremme Blomsten – og vil også gerne bede nogle af vores kunder om at deltage i møderne. Vores behov for mærkerne er kundedrevet, da vaskerierne er Svanemærkede, hvilket nok er anderledes end os som forbrugere – her køber vi med de mærker vi kan lide uden at vide, om vi faktisk betaler en højere pris for et Svanemærket produkt end for et almindeligt – eks vaskepulver.

Samt følgende kommentar der desuden drøfter forholdet mellem EU Blomsten og Svanen.

Som du måske ved arbejder Beirholms Væverier A/S meget med at få EU Blomsten på så mange af vore varer som muligt, da hovedparten af vore skandinaviske kunder (vaskerier som f.x. Berendsen, DFD) er certificeret efter Svanen, og vil derfor gerne have Blomsten på deres varer.

I vore snakke med kunderne syd for grænsen, bruger vi en del tid på at fortælle om forskellene mellem Svanen, EU Blomsten, Fairtrade, Gots osv., da det er meget uklart for de fleste, hvad der er hvad.

Vores umiddelbare guide til vore kunder er, at EU Blomsten er det rigtige valg til deres branche, da :

- Det er muligt at mikse polyester og bomuld - > hvilket giver en kortere tørretid og lavere energiforbrug for vaskeriet samt længere holdbarhed på produktet
- Bomulden er ikke økologisk - > hvilket gør at produktets pris ikke stiger og gør varerne til noget for nogle få og udvalgte kunder, der har kunder, der kan betale de ca. 15% det koster mere at bruge økologisk bomuld

Hele processen omkring Blomsten matcher Beirholms holdning til at forbedre miljøet hos producenterne, så vi ikke er med til at svine deres land til i forbindelse med produktion af vore produkter. Tværtimod hjælper det dem til at få et bedre miljø til gavn og glæde for dem selv.

Udover Blomsten har vi meldt os ind i BCI – Better Cotton Initiative – og vil forsøge at få en stor del af vore produkter lavet af BCI bomuld, så vi også her sikrer, at miljø og bomuldsbonden får det bedst mulige ud af denne ressourcekrævende råvare.

Da vi som sagt er meget pro Blomsten, der vil kunne implementeres hos de fleste kunder uden en merpris, synes vi, at det er meget problematisk, hvis Blomsten også kommer til at indeholde øgede krav til økologisk bomuld, da det netop er det, der gør, at de fleste af vores kunder vil være med til at købe Blomstmærkede varer – prisen bliver ikke højere, og man gør noget godt for miljøet.

Vi er skam pro økologisk bomuld og tilbyder det gerne til de kunder, der måtte ønske det. Men det er nogle ganske få, da prisen bliver så meget højere, hvilket gør, at mange kunder blot vælger det fra og fortsætter uændret med f.x. Økotex.

Som forbruger kan man beslutte at købe en økologisk t-shirt, da det er svært at gennemskue hvor meget dyrere den er i forhold til konventionel bomuld, men når det drejer sig om tekstiler til vaskerier, kan man nemt sammenligne lagner lavet af almindelig bomuld og økologisk bomuld og straks se, hvad forskellen er. Vi er en leverandør af produktionsudstyr til vaskerier, sygehuse og hoteller, og her er der meget fokus på pris. Det vigtigste er, at de kan få reduceret deres vandforbrug og tørretider, da det er her de store besparelser ligger for dem. Og det er her, at Blomsten giver en fantastisk mulighed for at støtte op om miljøet og samtidig undgå at påføre vores kunder en merudgift.

Derfor vil vi animere til, at EU Blomsten ikke bliver ændret til noget a la Svanen, da det for vores kunder vil være meget uheldigt, hvis bomuldsdelen skal være økologisk. Hvis der er et ønske om, at Blomsten også skal være økologisk, vil vi foreslå, at der laves to mærker

- EU BLOMST
- EU BLOMST ECO

Så det er muligt for kunderne at vælge, hvad man måtte ønske. Da vi opererer på hele det Europæiske marked, er Svanen ikke rigtig en option, da den mest er kendt i Skandinavien.

Miljøstyrelsen (kommentarer til Blomstens revisjon, avgitt 1. Nov 2011)

With regards to cotton/wool, it is important to focus on the environmental impact of cotton/wool production with regards to water usage and pesticides and fertilisers. The criteria right now focus on the residual content of pesticides, however, it should be more clear that the usage of these pesticides (if at all) shouldn't be allowed.

It could be relevant to look at a higher percentage of organic grown cotton/wool, however, the market penetration of organic cotton/wool fibers is only at around 1-2%, so indeed conventional cotton/wool will still be important, however, there should be relevant criteria for e.g. water usage and pesticides/fertilisers.

It should be investigated if other instruments (other schemes) can provide information of cotton/wool production, without necessarily be organic certified. Better cotton initiative could be one solution (www.bettercotton.org).

GOTS

I relation til de generelle bemærkninger vil Global Organic Textile Standard (GOTS) alene forholde sig til kravsændringen af andelen af økologisk bomuld fra 100 procent til 10 procent.

Høringsmaterialets argument for at ændre standarden er den lave andel af økologisk bomuld på markedet. Samtidig tilkendegives det, at Det Nordiske Miljømærke fortsat ønsker at stimulere efterspørgslen af økologisk bomuld, men også forbedre Svanens gennemslagskraften på markedet.

Ud fra et økonomisk perspektiv er udbud tæt knyttet til efterspørgsel, hvorfor en drastisk nedgradering af det Nordiske Miljømærkning fra et krav om 100 procent til 10 procent økologisk bomuld, må forventes at have en ringe effekt på stimuleringen af efterspørgslen på økologisk bomuld.

Hvorvidt en nedgradering af Svanen vil medføre en bedre gennemslagskraft på tekstilmarkedet, kan i en snæver nordisk sammenhæng muligvis have en vis betydning. Det må dog samtidig iagttages, at tekstilindustrien inden for de sidste 50 år til stadighed er blevet mere og mere internationaliseret, hvorfor anvendelse af et miljømærke ikke blot skal have gennemslagskraft på det nordiske marked, men have international gennemslagskraft.

Spørgsmålet er, hvorvidt Det Nordiske Miljømærke i konkurrence med andre miljømærker inden for tekstilområdet vil have ressourcer til at fundere sig på det internationale marked?

GOTS kan konstatere, at der i forbindelse med definitionen af økologisk bomuld henvises til EU's tidligere forordning nr. 2092/91. Denne forordning eksisterer ikke længere, idet EU's forordning 834/2007 trådte i kraft d. 28. juni 2007. For så vidt angår Danmark, Finland og Sverige er forordning 834/2007 ratificeret i alle tre lande, hvorfor denne - samt to opfølgingsforordninger - er gældende i disse lande. Ved anvendelsen af en forældet forordning stiller den Nordiske Miljømærkning sig i en position, som ikke harmonerer med udviklingen inden for den økologiske tekstilindustri.

Der henvises i ovenstående sammenhæng endvidere til sammenlignelige kontrolforanstaltninger som eksempelvis SKAL og IMO. Hverken SKAL eller IMO har haft kriterier for certificering af rå-bomuld på lignende måde som EU's forordning, men har tidligere fungeret som miljømærkeordninger. Såvel SKAL som IMO eksisterer dog ikke længere som selvstændige miljømærker for tekstiler, idet de ved GOTS etablering valgte at blive en del af GOTS.

GOTS har ingen yderligere bemærkninger til høringmaterialet.

SIFO

Kommentarer: Vi støtter det at kravet til andel av økologisk bomull senkes ned til 10 %. Dette kan åpne for at flere produsenter får anledning til å bruke miljømerking. Samtidig ønsker vi at GMO tas hensyn til. Enten ved et generelt krav om ikke GMO,

eller ved at produkter som inneholder GMO (eller kan tenkes å gjøre det) merkes med dette i tillegg til svanemerke.

2025, Kjersti Kviseth

Bomull

Å blande økologisk og konvensjonell bomull virker hemmende for merking. Bedrifter fokuserer som regel på enten eller og ikke på en miks. Økologisk bomull mister litt av sin godhet og image når den blandes med konvensjonell.

Svanen burde gå for at det kan merkes når det ENTEN er 100% økologisk ELLER når det er konvensjonell som oppfyller de strengeste krav og gjerne er tilknyttet ordninger som BCI. Det er et vesentlig poeng å jobbe for at den konvensjonelle storindustrien skal bli renere! Det er her volumene og stort globalt forbedringspotensial ligger.

Tone Tobiassen, NiceFashion/ReneawoolTTekstilpanelet Norge

At det er veldig vanskelig å få fatt i økologisk bomull medfører at kravet er senket til 10% innhold for å oppnå Svanemerket. Men da dette settes på årsbasis, vil det kunne variere veldig i ulike produkter.

Hva slags bomull (konvensjonell/BCI – og GMO eller ikke) og/eller opprinnelsen (kinesisk/indisk/tyrkisk osv) de resterende prosentene er, vil ha ganske stor innvirkning på miljøprofilen totalt sett – og selv om sporbarheten er en stor utfordring, så er det ikke umulig å finne ut av. Vi vet dette er et vepsebol, men i dialog med f eks BCI (gjennom H&M og Ikea) skulle det være mulig å få et bedre bilde. BCI er jo varslet som børsvare om ganske kort tid?

Fritz Køhler, FrøyaTrøya, norsk lisensinnehaver

I forbindelse med høringsforslaget om reduksjon av andelen økologisk bomull i ferdige tekstiler merket Svanen - begrunnet i mangelen av økologisk bomull på verdensmarkedet - har jeg forelagt spørsmålet til TextileExchange, <http://www.textileexchange.org> – en organisasjon med dybdekunnskap og vel kvalifisert til å uttale seg i dette så svært viktige og strategisk fremtidsrettede valg som Miljømerking står overfor. Svaret fra Textile Exchange følger vedlagt og konklusjonen er klar og entydig;

”Det er ingen mangel på økologisk bomull på verdensmarkedet”.

Dette svaret er overensstemmende med den erfaring vi har med å kjøpe økologisk bomull. Siden 2009 har Frøya Trøya valgt å produsere alle sine plagg ut av 100 % økologisk bomull og vi har siden starten aldri hatt vansker med å kjøpe økologisk bomull. Vi vil på det sterkeste advare mot å møte en midlertidig nedgang i produksjonen av økologisk bomull med redusert etterspørsel som kan utvikles til en nedadgående spiral som igjen vil føre til stadig fallende markeder. Vi slutter oss derfor til Liesl Truscott i TextileExchange /Director Farm Engagement sitt synspunkt om at dersom det nordiske miljømerket SVANEN tar ett slikt skritt risikerer man å miste troverdigheten. Den etter hvert stadig økende miljøbevissthet blant de unge og eldre i befolkningen må ivaretas og forsterkes gjennom folks oppfatning av SVANEN som ett troverdig miljømerke som ikke slakker på miljøkravene. Liesl Truscott inviterer Miljømerking til ikke å reagere på nedgangen i produksjonen av økologisk bomull ved å redusere etterspørselen men heller bli med og kommunisere verdien av

økologisk bomull og at vi alle trenger ”å være en del av løsningen” og ikke en bidragsyter til problemet. Det er den kursen vi helst vil følge og vi håper at også Miljømerking velger en slik vei og gjerne aksepterer invitasjonen fra Liesl om utveksling av synspunkter og holdninger for en mest mulig økologisk og bærekraftig utvikling fremover.

TextileExchange, Liesl Truscott / Director Farm Engagement

In response to your first question: “*Is the availability of organic cotton in the world markets really so small that manufacturers have problems with buying organic cotton to use in their collection?*” The answer is “No. There is no need for panic or rushed decisions”. Those with strong and trusting relationships in their supply chain benefit from a secure supply – any problems would be in the opportunistic end of the market where relationships are not strong.

The first point to make is that **this decline is temporary**. We believe the downward trend will be short-lived and that, providing we act now and farmers receive the right market signals, an expansion in organic cotton can very easily occur again – a prediction of 7% growth has been made. We do not want to ‘scare’ investors in organic cotton by reporting annual fluctuations. However, that does not mean we are not concerned about our latest findings. As a result, Textile Exchange is committed to ‘a call to action’ to address the decline and we will be working with influential members to improve security of supply.

[Just an fyi: There are a number of ways organic cotton farmer will be responding to the demand issues they are facing – one is to shift from organic cotton to other organic crops (thus maintaining their organic certification), the other is to reduce their costs around certification and/or reduce their land certified. In both cases, the transition back to production is relatively straight forward. Of course, there is another issue concerning recruitment and expansion of organic cotton growers. Once again with a supportive market, improved business security, and an increase in demand new growers will be encouraged to enter organic production.]

The next point to make is that **collectively we need to build supply through confirming demand**. It is really critical that organisations/companies (procurers of organic cotton) do not react to the temporary decline in production by reducing their demand. As you know, this is like a downward spiral and will lead to an ever declining market... and then even less supply if demand keeps dropping. We really want to avoid this type of escalation. So rather than reacting to the decline by reducing demand we would hope the Nordic Ecolabel would consider joining us in communicating the value of organic cotton and finding ways to secure business for organic cotton investors. We all need to ‘be part of the solution’ not a contributor to the problem.

From our perspective one of the most important messages to communicate is that stakeholders respond pro-actively to the messages in our Farm & Fiber report. Together, we need to acknowledge and build awareness of the increasingly important role organic is playing in achieving sustainable agro-ecology, rural community development, and farmer-led pro-poor economic development. And actually, the potential is so much greater than what we are achieving on the ground today.

Organisations such as yours and ours have a great role to play in enabling this potential to be realised. (You are probably aware of the report by the UN and the focus of Rio +20 – the Global Agriculture website will point you in the right direction and has links to various reports).

One of the biggest issues challenging the long term viability of organic is the threat of GMO seed. Once again it is critical that we contribute to building the resources the organic sector needs to address non-GMO seed availability. We know there is good work taking place already (particularly in India), and this is encouraging, but more investment and support is need to bring non-GMO seed availability to scale rapidly and to protect organic production from contamination by GMOs. You may also be aware of the ever increasing concern there is about the impact of GMOs and now an increasing body of evidence is revealing that GMO is not a sure-safe way or indeed an appropriate technology for small scale cotton farmers, and yields are not improving as a result of introducing GM. **Organic provides the essential ‘precautionary principle’** and locks in an alternative way to producing cotton, GM free. The burden should not be on the organic farmers to protect their livelihoods, nevertheless we need to work hard together as a community to maintain that space and role of organic agriculture.

I would also like to respond to your point “*From my knowledge and experience I have never faced any problems with shortage of buying organic cotton in my factory in India, and I prefer – 100% organic cotton*”. If you have built a reliable business relationship with your suppliers and are sending the right signals (and the factory is working closely with the farmers) then there really is no reason why your organic cotton supply should be threatened. In saying that it cannot hurt to engage in a frank and open dialogue with your factory operators about this (if not already). There may be opportunities to directly influence your supply security. Nowadays, it is increasingly accepted as best practice to forge closer working relationships with supply chain partners, work more collaboratively, and find ways to keep communication open. We are encouraging more brands and retailers to get closer to their suppliers; to open communications so that unexpected surprises do not happen, and risk can be managed by all parties. There are some great examples of this amongst our members - we would be happy to discuss this in greater detail with you if you were interested.

Please do not hesitate to contact us if you require further information for the hearing or if we can be of any further help.

Kind regards
Liesl

Textile Exchange (også innsatt i afsnit vedr. baggrundsdokument – nedenstående kommenteret i forbindelse med afsnit 4.1 The aim of the revision i baggrundsdokumentet)

TE Note: We applaud your efforts to have a positive impact on textile production, and support the above-stated intent of your revision. However, we feel that reducing the requirements for organic cotton content will damage public perception of your standard and may end up actually reducing the impact of your standard, by sending a

weaker message to the industry about the importance of using the most environmentally proven materials, and to consumers.

We strongly urge you to delay your decision to reduce the percentage of organic cotton fibre from 100 to 10 percent, subsequently weakening the Swan. If this decision is based on the decline reported in our Farm & Fiber report this year we encourage you to hold back until we are clearer about any long term trends in production, and indeed how this might effect your customers ability to source organic cotton. Our recommendation is to maintain 100% organic in the Swan Standard, and perhaps offer a "Swan Lite" with a 10% organic content to make the lower sustainability grade transparent to all.

Christine Aulie, Vel Bevare, nystartet butikk i Oslo

Å senke andelen fra 100 til 10 % synes jeg høres veldig mye ut. Etter min mening betyr det at mange store produsenter og kleskjeder kan ta "lett på det" og profilere seg med svanemerket bare fordi de har 10 % økologisk bomull. Vi er en nystartet butikk som ikke akspeterer annet en økologisk bomull, alternativt skal det være fra småskalaproduksjoner hvor vi har innsikt i produksjonen og vet at den produserer uten sprøytemidler men at de ikke har "råd" til sertifisering. Når vi vet at konvensjonell bomullsindustri benytter så mye kjemikalier de gjør, mener jeg det sender feil signal Man kan heller forsøke å inkludere andre miljøvennlige stoffer som tencel, bambus og ull i svanemerking av tekstier. En annen ting som jeg håper inngår i prosessen, er at også innfarging av klær skal være miljøvennlig. Jeg har hørt at H&M f.eks ikke klarer dette ennå på sine økologiske bomullsklær. Navn: Christine Aulie

Lene, student

Forkaster forslaget med følgende begrunnelse Kommentar: Å redusere andel økologisk bomull med 90% er lite hensiktsmessige hvis målet er en fortsatt stimulert etterspørsel etter økologisk bomull. Hvis markedet tilbyr lite økologisk bomull er det et tegn på at man nettopp trenger en skapt etterspørsel gjennom gode sertifiseringsordninger, og dersom Svanemerket reduserer sine krav så drastisk som er foreslått her, vil ikke denne sertifiseringsordningen bidra til en omlegging fra konvensjonell til økologisk. til I tillegg lurer det forbrukeren til å tro at de kjøper en miljøvare - og kan slå ut motsatt på etterspørselen når bevisste forbrukere får vite at det er en minimal andel økologisk i produktet. Det vil også bli enkelt for media å felle Svanemerket som en robust sertifiseringsordning, noe som vil bidra til forvirring blant kjøpere. Behold kravet om 100 % økologisk!

Camille Helgesen, privatperson

Støtter forslaget, men har følgende innvendinger Kommentar: Det å skulle senke andelen økologisk bomull fra 100 til 10 % er en veldig dårlig idé. Jeg har forståelse for at den økologiske markedsandelen per i dag er mye lavere enn ønskelig, og at man ønsker større gjennomslag. Jeg har videre forståelse for at det kan ta tid å legge om produksjonsrutiner, og at litt miljøfokus kan være bedre enn ingenting osv. Men, som forbruker er jeg lei av å bli ført bak lyset med villedende merking. Når jeg kjøper et økologisk produkt forventer jeg at det er økologisk, og ikke 10 % økologisk. Jeg frykter at en så drastisk endring i merkekravene som dere foreslår her vil føre til en utvanning av svanemerket. Det blir sannsynligvis langt flere svanemerkede produkter på markedet, men merkingen vil ha mindre betydning, og da blir kanskje ikke gjennomslaget spesielt kraftig likevel. Samtidig ser jeg at det kan være fornuftig å

senke kravene noe, for å stimulere til at flere aktører skal anse det som mulig og aktuelt å legge om produksjonen i mer miljøvennlig retning. Videre tror jeg det kan være fornuftig å operere med et slags graderingskrav, der aktøren forplikter seg til å øke andelen økologisk bomull gradvis innenfor et 3-5 års perspektiv. Men å senke kravet til under 50% mener jeg vil være meningsløst. 60-75% bør være et minimumskrav, uansett hvor i omleggingsprosessen en er. I forhold til øvrige endringsforslag støtter jeg absolutt forbud mot bruk av flammehemmende midler, biocider og antibakterielle stoffer. Og et forbud mot mulesing av merionoull-sau og plukking av dun og fjær fra levende fugler burde være et grunnleggende og selvsagt krav. Jeg er faktisk sjokkert over at slike grusomme metoder ikke allerede er forbudt. Navn: Camilla Helgesen Firma/organisasjon: Privatperson Adresse: Diakonveien 84, 8074 Bodø Telefon: 99614994

Forbrukerrådet

Forbrukerrådet hadde gjerne sett at man klarte å opprettholde kravet om 100% økologisk bomull i tekstiler for å få dem svanemerket. Vi ser imidlertid problemet med manglende tilgang på økologisk bomull på markedet som gjør at få produsenter/leverandører klarer å innfri kravet. Vi mener derfor hensynet til at Svanen får større gjennomslagskraft på markedet må tillegges mer vekt enn størrelsen på prosentatsen og støtter forslaget. Dette håper vi kan bidra til at etterspørselen etter økologisk bomull på sikt øker raskere. Kravet om prosentinnhold av økologisk bomull bør justeres opp igjen så snart det blir praktisk mulig, slik at blant annet bruken av pesticider minimeres. Forbrukerrådet er kjent med at også andre større aktører i tekstilbransjen, blant annet Hennes & Mauritz, har målsetninger om å øke bruken av økologisk bomull. Nevnte kleskjede har for eksempel som uttalt mål at all bomull de bruker i sin produksjon skal være økologisk innen 2020.

Waterstone AS

Vi tror ikke intensjonen bak Svanemerkets miljømerking av bomull (hvis 10% er økologisk) vil fungere etter hensikten.

Denne type strategisk miljømerking vil etter vår vurdering undergrave både forbrukernes forståelse for miljømerking og en langsiktig overgang til mer miljøvennlige tekstiler. For forbrukeren betyr det at det i praksis blir umulig å gjøre et reelt og enkelt miljøvalg i butikken ved hjelp av Svanemerket. Svanemerket blir ikke lenger et relevant redskap for forbrukerne.

1. Stopper innovasjon av miljøvennlige tekstiler:

Den foreslåtte miljømerking vil medvirke til en konkurranse vridning til fordel for en miljøversting som bomull. Industrien må kunne leve med at bruk av farlige giftstoffer ikke kan gi et konkurransefortrinn og en "grønnvasket" profil.

Det foregår i dag stor innovasjon for å skape miljøvennlige tekstiler som utnytter areal og vann på en langt bedre måte enn bomull, og hvor sprøytemidler knapt blir brukt. Et eksempel er tekstil fra cellulose.

2. Bomull en dårlig cash crop for fattige bønder:

I den 3. verden er bomull en dårlig cash crop for en fattig bonde – ikke minst pga vann, areal og kjemibruk (selv om initiativ som "Better Cotton" gjør forholdene litt

bedre for bøndene), men også fordi andre typer cash crop kan gi både en større inntekt, sikrere matforsyning og flere arbeidsplasser.

Når en leverandør f.eks leverer et billig bomullshåndkle kan du også være sikker på at den reelle kostnaden for vannforbruk, helseproblemer, forurensning og arealbruk ikke er medregnet. Bomull prisene er i praksis høyt subsidiert.

Hovedorganisasjonen Virke (Handels og servicenæringen)

Virke er av den oppfatning at bare de beste produktene skal kunne miljømerkes, det er derfor ikke ønskelig å arbeide for mer lempelige krav. Til tross for dette støtte vi forslaget om å senke andelen økologisk bomull fra 100 til 10%. Virke har fått tilbakemelding fra flere av våre medlemmer som har opplevd det som nærmest umulig å oppfylle kravet om 100% andel økologisk bomull. Virke mener at det vil være positivt å senke andelen økologisk bomull og samtidig operere med strenge krav til bruk av kjemikalier, energi- og vannforbruk. På den måten tror vi det blir flere produkter på markedet med samlet sett lavere negativ påvirkning på miljøet.

KemI

I bakgrunnsdokumentet till kriterieforslaget konstateras at konventionell bomullsodling kan vara mycket miljö- och hälsoskadlig. KemI ser därför en betydande nackdel med den drastiska sänkningen i kravet på andel økologisk bomull, från 100 % till 10 %. KemI förstår att den ringa förekomsten av økologisk bomull utgör ett problem. Kanske kan dock en kompromiss hittas med ett skarpere kriterium som bidrar till att stärka efterfrågan på økologisk bomull, vilket i förlängningen kan driva på processen mot en bättre tillgång på marknaden. Vi är medvetna om problemet med EU Ecolabels lägre krav, men ser att förutsättningarna för skärpning av dessa krav kan motverkas om Svanen sänker sina krav. KemI avstyrker en drastisk sänkning som den från 100% till 10%.

Kravet på att konventionell bomull ska testas för ett antal pesticider; i vilken utsträckning innebär det en garanti för att ämnena inte har använts i produktionen, d.v.s. att kemikalierna inte har spridits och haft en negativ påverkan i odlingsmiljön?

Att man har valt att inte ställa krav kring användning av GMO-bomull motiveras med att man betvivlar möjligheterna till att kunna särskilja genmodifierad bomull från annan bomull på bomullsbörsen. Om detta är ett problem så skulle ett kriterium med en hög andel økobomull kunna motiveras med att det är det enda sättet att försäkra sig om att GMO-bomull ej används.

Pierre Robert Group

Pierre Robert Group (PRG) støtter det nye forslaget på alle områder. Mange av de reviderte områdene er i tråd med PRG's allerede implementerte forskrifter. Å senke andelen økologisk bomull fra 100% til 10% vil gjøre det mer oppnåelig for flere å kunne innfri på kravene.

Textilia AB

1) Miljøstyrningsrådets kriterier så jämsställs Svanen med GOTS

”Har bomullen producerats enligt kriterierna i BCI Production Principles & Criteria 2.0[1] eller Fairtrade International Generic Fairtrade Standards for Small Producers' Organizations[2] eller annat likvärdigt initiativ avseende produktionsåtgärder för att minska kemikalieanvändning och vattenförbrukning vid odlingen av bomullen?”

Certifiseringssystem som oppfyller ovenstående krav, t.ex. Svanen, EU-Ecolabel, Bra Miljøval, GOTS.”

2) Vilket også godkants av SKL [Sveriges Kommuner och Landsting] vid de opphandlinger som varit ute därefter.

3) För de textilier som används inom vår bransch (bädd, frotté, patientkläder samt lättare vävar för personalplagg) för dessa finns ingen tillverkning inom Norden, vilket gör det svårt att använda Svanen vid inköp. Om så måste det vara riktigt stora volymer och inte ens inköp för 8 landsting anses som tillräckliga stora volymer.

Om vi tar alla våra bädd och frottétextilier från ett företag skulle de då kunna Svanenmärka just dessa om de innehåller 10 % ekologiskt odlad bomull eller annan fiber som klarar motsvarande krav? Det kravet är inte omöjligt men då [kvarstår?] problemet med kravet på antimonfri polyester.

Marbäck Tricot AB

Vi vill att ni erkänner GOTS certifierade garner. GOTS är branschstandard för ekologiska bomullsgarner idag och vill ni att Svanen blir ett alternativ på marknaden måste genomförande processen bli så hanterbar som möjligt. Genom att erkänna GOTS öppnar ni upp för mer ekologiska produkter på marknaden och gynnar miljön.

Att sänka andelen ekologisk bomull i den svanenmärkta produktionen från 100 % till 10 % låter mycket märkligt. 10% ekologisk bomull gör att Svanen tappar trovärdighet som miljömärke.

Dibb AB

Förslaget om bomull innebär att fötterna slås undan för alla som arbetar med ekobomull.

Sänkningen av ekologisk bomull från 100% till 10%. Detta innebär att vi som föregångare och första Svanen Licens innehavare skall möta konkurrens från företag som inte har visat något intresse tidigare nu kan hoppa in och bli Svanen certifierade eftersom kraven minskar. Normalt brukar man ju skärpa kraven vartefter revision görs. Svanen kommer med det här att slå undan fötterna för oss som arbetat med "äkta ekologiska bomulls varor". Dessutom kräver offentliga upphandlingar mer och mer ekologiska handdukar och lakan. Det känns mer som ett sätt att få in fler aktörer hos Svanen. Det blir ju inte mer ekologiskt.

Förslaget innebär att man gör ekobomull till konventionell bomull. Det går ej att blanda dessa bomullstyper, ekobomullen kontamineras. Förslagsställarens kompetens vad det gäller bomull är uppenbart mycket undermålig. Hur skulle övervakningen av inblandning gå till? Svanen kommer att få mycket stora svårigheter att kontrollera pestisid delen av den konventionella bomullen från Asien. Det skulle det krävas en gigantisk kontrollapparat, av stalinistiska mått, eftersom det fuskas oerhört mycket redan nu. All konventionell bomull från Turkiet till Kina måste besprutas av fysiskt /geografiska skäl p.g.a alla skadeinsekter.

Angående tilgang på ekobomull finns det redan tillräckligt, om vi inkluderar GOTS certifierad bomull. Det är en gammal fördom att det inte finns tillräckligt med ekobomull, som alltid har marknadsförts av de konventionella bomullsodlarna/inköparna. Det finns ca 150 000 ton eko bomull räcker till 150 milj lakanset, exempelvis. GOTS har 90% eko bomull vilket skulle kunna accepteras av våra kunder.

Det är dessutom så att GOTS har tagit stora delar av textilmarknaden. Inblandning (10%) provades som en marknadsföringsåtgärd av Nike US för 15 år sedan, men avslutades när konsumenterna insåg att det inte var ekobomull. Senare har Nike US startat äkta ekoprogram.

Angående den "låga andelen ekobomull" på marknaden beror detta till stor del på att ingen marknadsföring av denna bomull sker från NM/Svanens sida. Låg efterfrågan beror också på att H&M och kedjor inte har något intresse av eko. Däremot ökar Intresset för äkta eko textil ytterst dramatiskt från Landstingen där fler och fler kräver det.

Förslaget påminner om COOPs reklamkampanj, "får det lov att vara lite gift". NM/Svanen förstör sin trovärdighet. Förslaget är en stor skam för Nordisk Miljömärkning och Svanen, och bör passeras till närmaste papperskorg där det hör hemma. Normalt när man ser över kriterier brukar man skärpa kraven, inte som det här förslaget drastiskt sänka.

Miljöskyddsensheten, Länsstyrelsen Västra Götaland

Förslaget anger att minst 10 vikts% av bomullen ska vara ekologiskt producerad. På grund av den låga tillgången på ekologisk bomull kan det finnas skäl att sätta en så låg %-sats. Men samtidigt måste det finnas en drivkraft som verkar för att den ekologiska produktionen ökar. En sådan drivkraft kan vara att producenten i samband med märkningen måste ange vilken % ekologisk bomull som deras produktion innehåller. Då kan kunderna få möjlighet att välja varor som visserligen är Svanenmärkta men som innehåller en högre andel ekologisk bomull än en annan Svanenmärkt vara.

Innehållet av bekämpningsmedel i konventionellt odlade textilier låter högt när det är max 0,05 ppm per ämne. Det bör vara att summan av de uppräknade ämnena inte får överstiga 0,05 ppm. Annars kan man ju använda små mängder av många olika bekämpningsmedel. Det är också tveksamt att testrapporter inte behöver sändas in om spårbarheten kan dokumenteras på minst 75 %.

Konsumentforskningscentralen (FI)

Säkning av kravnivån på ekologisk bomull verkar realistisk och kan stödjas.

Anky

Efter i mere end 10 år at have arbejdet ærligt og seriøst på at gøre hele vores værdikæde – alle led fra indkøb af garn, over spinning til strikning og farvning og til syning – så ren at den lever op til SVANENS strenge krav, og mere end det, ærgrer det os på Anky, at I lægger op til ændringerne og svækkelserne i kravene til SVANEN.

Det undrer os, at I, i jeres undersøgelse og snak med branchen, ikke har inddraget Anky, som er den eneste tøjproducent, der lever op til de nuværende krav. Der findes forbrugere og forhandlere, som både ønsker det absolut rene valg af tekstilprodukter og som også vil betale den meromkostning, der ligger i at fremstille og tilbyde så rene produkter.

I Danmark snakker vi om, at vi skal være et forgangsland, hvad angår miljø og renhed. Hvis SVANEN skal harmoniseres så meget med EU blomsten, som der lægges op til, har forbrugerne ikke et valg, hvis de ønsker det ypperste inden for ren tekstilfremstilling.

Alt for mange interessenter i vores branche ønsker af markedsføringsmæssige årsager at tilbyde miljømærkede produkter. Når kontrollen bliver så streng, som vi har oplevet med SVANEN og når kravene opstilles så skrappe, at kun de absolut dygtigste og villigste kan være med, må de interessenter, der kun tænker på pris og profit stå af. Hos Anky har vi været meget glade for at myndighederne – I – har værdsat vores, som producent, og forbrugerens passion for fremstilling af tekstilprodukter af højeste kvalitet og med størst mulig renhed i alle råvare- og produktionsled.

Desværre ser det ud til, at I nu ønsker, som der ovenfor argumenteres for, på falske forudsætninger, at sænke kravene og dermed ikke give forbrugerne noget valg for det ypperste mulige.

Afslutningsvis vil jeg nævne, at jeg var til et seminar hos jer i efteråret 2011. Jeg fik den klare forståelse, at I var en organisation, der skulle genere omsætning og have penge ind. Jeg medgiver, at der ikke er produkter nok på markedet til at give jer penge nok i kassen, men jeg mener ikke løsningen er svækkelse af krav. Løsningen er mere samarbejde og bedre kommunikation overfor omverdenen. Der er flere og flere, der ønsker kvalitetsprodukter af højeste klasse og med størst mulig hensyntagen til miljøet – både mennesker og natur.

Anky har ikke haft udfordringer med at købe økologisk bomuld, men har prioriteret at betale merprisen (sammenlignet med konventionel bomuld). Som vi ser prissammensætningen handler det om udbud og efterspørgsel. I skriver rigtigt nok, at andelen af økologisk bomuld på verdensplan er lille (lille udbud) og derfor vil prisen være dyrere sammenlignet med konventionel bomuld.

Hvad angår kvaliteten af den økologiske bomuld er vores erfaring, at den økologiske bomuld er af absolut højeste kvalitet. Alt bomuld er håndplukket og dermed anvendes kun den bedste del af bomulden (og ikke de rester, som en maskine vil høste med).

Beirholm

Som forbruger og producent er en blanding af det hele noget rod og giver ikke den effekt, man gerne vil have – er det økologi køber man Svanen – er det konventionel køber man Blomsten. Det er nemt for vores kunder at forstå, og da økologisk bomuld koster ca. 15% mere, er det kundens valg, der afgør mærket. Gots duer ikke til vores marked, da vore kunder kan få mest ud af 50% bomuld og 50% polyester, da energiforbrug, tørretid og livstid for produkterne er meget længere end ved 100% bomuld.

Hvis man nu vil ændre Svanen til kun at bestå af 10% økologisk bomuld påfører man efter min mening alle et større bogholderi arbejde, da de garner, der bruges enten er økologiske eller konventionelle – ved at bede om 10% økologi og 90% konventionel

bomuld kræver det af producenter, at de kan skaffe garner med den blanding. Og da der er krav om 10% økologi skal producenterne af garner dokumentere, at der er iblandet 10% økologisk bomuld og det samme skal producenterne af det færdige produkt

Jeg synes man skal arbejde med økologi, hvis man ønsker at fremme det, da man i så fald også er villig til at betale den merpris, der måtte komme. Hvis det er både og – lidt økologi og mest konventionel så er det jo ingenting alligevel. Og brugerne – forbrugerne vil helt sikkert have problemer med at finde ud af, hvad mærkerne dækker – her har vi brugt meget tid på at forklare forskellene til kunderne i Nord og Syd.

Så vi vil helst fortsætte med Svanen som den er og evt lave en model med konventionel bomuld, hvis ikke Blomsten kan bruges sammen med Svanen – og det samme gælder for Blomsten. Den skal ikke blandes med økologi med mindre, der så skal være to mærker – en økologisk og en konventionel.

Miljøministeriet

Nedsættelse af andelen af økologisk bomuld fra 100 - 10%. Der kan ikke gives et entydigt svar på dette. Ved at kræve 95/100% kan Svanen differentiere sig fra Blomsten. Ved at nedsætte kravet til 10%, der forventeligt også kan være næste krav i Blomsten, kan markedet blive udvidet for Svanen. Spørgsmålet er så om et nordisk mærke er for snævert for tekstilindustrien.

Det må en markedsundersøgelse kunne vise. I forhold til en dansk/nordisk situation kunne en Blomst delvist med krav til økologi (10% fibre), men i øvrigt skrappe krav til dyrkningsdelen sagtens gå hånd i hånd med en nordisk Svane, der kræver 100% økologi.

Det er ligeså vigtigt at Svanen er i stand til at certificere de pågældende svanemærkede tekstiler som "økologiske" med et indhold af økologisk fiber på over 95% eller derover (jf. kravet i Blomsten).

COOP

Det er især den foreslåede ændring om at sænke andelen af økologisk bomuld fra 100% til 10%, som vi reagerer kraftigt på. Argumentet er at det er en udfordring at skaffe økologisk bomuld.

Kategoricheferne i Coop DK kan ikke genkende argumentet og oplever ikke at leverandører har problemer med at skaffe økologisk dyrket bomuld. Prisen er lidt højere, men ikke højere end Coop finder det acceptabelt i fht. den merværdi varen får med et svanemærke på.

Vores leverandører er heller ikke enige i denne betragtning. De kan købe den andel af øko-bomuld, som er ønsket. Udbuddet dækker således behovet hos vores leverandører. Det samme gælder for øko uld. Markedet for øko-uld er mindre, men det er efterspørgslen pt. også, så som Anky skriver, så har de kunne importere de mængder de skulle bruge.

Hvis man sænker øko-kravet, vil det bestemt heller ikke bidrage til at andelen af økologisk bomuld stiger, snarere tværtimod. Så denne slækkelse vil ikke bidrage til en mere bæredygtig udvikling indenfor produktion af bomuld. Hvis vi tænker lidt langsigtet og på at påvirke efterspørgsel og dermed udbud, så er det ikke en sænkning i øko-kravet, påvirke det i den gale retning.

Ved at sænke øko-kravet på Svanen, så fjerner man også den væsentligste fordel i fht. Blomsten. Man kan stille spørgsmål om berettigelsen af tekstilkriterier på begge mærker. Man kan nøjes med Blomsten ? Coop har netop brugt begge miljømærker, fordi der var denne store forskel og flere muligheder. Blomsten giver også mulighed for mærkning af syntetiske tekstiler. Coop mener at der er et marked for både Svanen og Blomsten mærkede tekstiler.

Det bliver sværere at kommunikere hvad det egentlig er at Svanen står for på tekstiler. For mange almindelige forbrugere, så er netop økologi den allervigtigste parameter i fht. Miljøbealstning på tekstiler.

Svanen er ”kun” et nordisk mærke, til et mindre marked end hele EU. Ved at sænke kravet så drastisk på økologi, så mener vi der er fare for at udvande Svanemærket. Det må derfor gerne fortsat være skarp på øko-kravene, for det er hvad vi og kunderne forventer af Svanen.

Dansk mode og tekstil

Høringssvar til revision af version 4.0 Svanekriterier, juni 2012. Ødelæggelse af Svanens brand- troværdighed: Sænkning af Svanens krav om 100% økologi vil være et stort tilbageslag for Svane mærkets troværdighed. Hidtil har Svanen været et af de aller mest kendte mærker og samtidig et af de mærker, der har den allerstørste troværdighed blandt forbrugere. Hvis man nedsætter kravet til indholdet af økologiske fibre i vegetabiliske tekstiler, udvander man denne troværdighed. Når forbrugerne hører, at der efter revision kun er 10% økologiske fibre i varen-hvis der overhovedet er det-, for det er der ingen garanti for- falder tilliden til mærket væk. Hidtil har markedet været vant til at kravene fortløbende blev strammet og ikke slækket. Det princip har også været brugt brandingmæssigt, og derfor er de selve kernen i forbrugernes opfattelse af et troværdigt mærke, som der her pilles ved. Konceptet at mærket 'bliver mere og mere værd' har utvivlsomt været med til at brande Svanen og Blomsten, som de to mest 'solide' mærker på markedet. En god regel er at kigge efter, hvilket grundlag troværdigheden er bygget op på. Og se på hvilket grundlag forbrugerne har for at opfatte mærket som troværdigt. Man skal aldrig slække på noget, som har opnået en høj troværdighed blandt forbrugerne, det gir' helt sikkert bagslag og ødelægger den tiltro som forbrugerne har opbygget til Svanen på det nuværende grundlag. Forbrugerens usikkerhed om, hvilket produkt, der egentlig er tale om: Endnu værre er det, at man som forbruger ikke længere kan være sikker på, at det produkt, man står med i hånden indeholder økologisk bomuld, selv om det er Svanemærket og selv om det kan være en mulighed. Virksomheden kan ha' Svanemærket, men kan lave produkter både med og uden økologisk fibre, og forbrugeren er ude af stand til at afgøre om der er økologisk bomuld i produkter eller ej, så længe virksomheden bare overholder dokumentationskravet om at anvende økologisk bomuld svarende til 10% af vægten. Brands manglende mulighed for at

markedsføre: For brands, som arbejder med økologi og miljøstyring, vil dette betyde, at man ikke længere kan hente den værdi der ligger i at brande sig med at produktet er økologisk eller at produktet indeholder økologiske fibre f.eks. bomuld. Det vil med meget stor sandsynlighed betyde, at virksomheder, der arbejder seriøst med økologi og bæredygtighed vil vende sig mod andre mærkningsordninger i stedet for Svanen f.eks. GOTS. Da GOTS er et privat mærke og forbrugerens opfattelse af Blomsten og Svanen er, at disse mærker er mere 'offentlige' er dette skift til GOTS -set ud fra en overordnet betragtning- ikke ønskeligt. Desuden er GOTS af flere grunde vanskeligere at arbejde med i produktionen i forhold til Svanen og et skifte til GOTS er derfor ikke ønskeligt. Tvivlsom effekt af revision: De tilgrundliggende antagelser af, at det lavere indholds krav af økologisk bomuld i de ændrede kriterier skulle fremme virksomhedernes incitament til at gå efter Svanen, er tvivlsomt. Virksomhederne er netop interesserede i at kunne bruge økologi som et salgspareparameter og forbrugerne efterspørger i langt højere grad produkter med 100% indhold af økologisk fibre end blandingsprodukter. At revisionen derfor også skulle kunne medføre en øget efterspørgsel af økologisk bomuld, er et tvivlsomt skøn. Note vedr. Økologistandarden: Jeg vil mene, at det er Rådets forordning (EF) nr. 834/2007 af 28 juni 2007 om økologi og mærkning af økologiske produkter, der gælder og ikke Forordningen af 1991..

Det Økologiske Råd

K3 - Andelen af økologisk bomuld i den svanemærkede produktion bør forblive på 100 %.

Det Økologiske Råd kan ikke støtte sænkningen af andelen af økologisk bomuld i svanemærkede produkter fra 100 % til 10 %. Konventionelt dyrket bomuld er kilde til en stor pesticid-, især insekticid-, forurening, og der er en stadig større udbredelse af resistens hos skadedyrene. Samtidig vinder dyrkningen af gensplejsede bomuldssorter stort indpas. Fra et miljømæssigt synspunkt mener vi således, at der bør sættes mere, og ikke mindre, på økologisk dyrket bomuld, og et forsat 100 % krav til svanemærket vil være med til at sikre markedet samt skabe grøn vækst. Et 10 % krav vil ikke i tilstrækkelig høj grad være med til at stimulere dyrkelsen af økologisk bomuld. Evt. kunne man reducere kravet om 100 % økologi lidt, mod at resten af bomulden er dyrket ved hjælp af IPM-produktion. I IPM-produktion (integreret plantebeskyttelse) kombineres foranstaltninger, som forebygger skadedyrsangreb, med kemisk bekæmpelse, når der er behov. Der ville i så fald være behov for en certificeringsordning af IPM-dyrket bomuld.

Ud fra et forbrugerperspektiv mener vi, at det er misvisende, at et svanemærket tekstilprodukt kun indeholder 10 % økologisk bomuld. En sådan forringelse af kravene vil skabe utryghed hos forbrugeren, da det kan slå tvivl om, hvor meget bedre svanemærket i realiteten er, i forhold til ikke-mærkede produkter. Vi mener i øvrigt, at det økologiske krav bør gælde både vegetabiliske og animalske fibre.

Quilts of Denmark A/S

I forlængelse af samtale med Ingrid Elmedal den 7. juni har Quilts of Denmark følgende, korte, kommentarer til det nu gennemlæste høringsforslag: - Quilts of Denmark har tidligere fremstillet og markedsført en serie produkter benyttende

Organic Cotton. Vores oplevelse er at tilgængeligheden af netop økologisk bomuld er blevet mindsket, ikke mindst for den ekstra fine bomulds kvalitet der skal til for at kunne væve de fine duntætte metervarer som bruges i produktion til dyner og puder med fyld af dun og fjer. Således opfatter vi det som konstruktivt at reducere andelen af økologisk bomuld i produktet under Svanen mærkningen.

Neutral.com Aps

Kommentarer vedr. ændring til Svane-kravet om økologisk bomuld: Helt generelt finder vi det naturligvis positivt, at man løbende tilpasser mærkninger som Svanen med henblik på lettere tilgængelighed for virksomheder og øget gennemsigtighed for forbrugere. Men de foreslåede ændringer til andelen af økologisk bomuld mener vi desværre er et skridt i den forkerte retning. Taget i betragtning, at netop bomuldsproduktion har så enorm stor en miljøbelastning - og at der kommer mere og mere opmærksomhed på dette - er vi faktisk lidt overraskede over, at en miljømærkning som Svanen lægger op til at gå den vej. At ændre kravet til mindst 10 pct. økologisk bomuld er samtidig at sætte et kvalitetsstempel på produkter, der indeholder 90 pct. konventionelt produceret bomuld. I vores optik er det ikke særlig miljørigtigt. Og det er særligt uhensigtsmæssigt at reducere kravene, når tendensen i tekstilbranchen faktisk er stigende opmærksomhed og krav til produktionen, som fx også NICE-initiativet er udtryk for (jf. høringsmaterialet). At reducere kravene til højt estimerede mærkninger som Svanen er derfor helt grundlæggende et forkert signal at sende, hvis man gerne vil give industrien nogle højere standarder at stræbe efter i udviklingsarbejdet. Skal man endelig reducere kravet ud fra en ambition om, at der fremadrettet kommer en større udbredelse og anvendelse af økologisk bomuld, vil det give langt større mening at indføre en mulighed for at bruge bomuld fra landbrug, der er under omlægning til økologisk produktion. En fordeling, der fx hedder mindst 50 pct. økologisk bomuld og resten fra produktioner "in conversion", vil således fastholde en forholdsvis høj standard og samtidig være med til aktivt at understøtte udvidelse af økologiske bomuldsproduktion. Derudover mener vi ikke, at det gavner gennemsigtigheden (og dermed troværdigheden) af hverken Svanen eller mærkninger generelt, hvis man vælger at reducere økologi-kravet i Svanen. Dels er det svært for forbrugeren at skulle forholde sig til, om det aktuelle krav nu er 3, 5 eller 10 pct. - så er det meget mere gennemskueligt at forholde sig til, om det er 100 pct. økologisk eller ej. Og selvom de foreslåede 10 pct. er mere end EU-blomstens krav, er det stadig en meget lille andel, især når Svanen er så højt estimeret hos forbrugerne. Med den foreslåede ændring bidrager Svanen til, at der bliver flere og flere mærker, som stort set er ens. Det gør kun "skilte-skoven" af mærkninger endnu mere omfattende med risiko for, at forbrugerne opgiver overhovedet at forholde sig til det - og dermed at agere på det. Risikoen er dermed også, at Svanen bliver et mindre relevant og attraktivt mærke at stræbe efter. For virksomheder, der afsætter deres produkter uden for Norden, er det nødvendigt også at være dækket ind med fx EU-blomsten. Med de foreslåede ændringer er det meget lidt ekstra, Svane-mærkningen bidrager med, og det vil derfor være nærliggende at spare de omkostninger, der er forbundet med at administrere det, og i stedet holde sig til fx EU-blomsten. Samlet set mener vi derfor hverken, at det vil gavne udviklingen, gennemsigtighed for forbrugere eller Svane-mærkets position generelt at reducere kravet om økologisk bomuld. I virkeligheden ville det på mange måder nok være mere hensigtsmæssigt i stedet at suspendere Svane-mærket i forhold til denne produktkategori og i stedet bruge ressourcerne på at øge kendskabet til fx EU-blomsten i Norden.

KLIF

Det står at minst 10 % av bomullen skal være økologisk og resten skal dokumentere nivåer på under 0,05 ppm på en rekke stoffer. Det står videre at man ikke trenger å dokumentere hvis minst 75 % av bomullen som brukes kommer fra bønder som bekrefter at stoffene ikke er brukt.

Betyr dette at 15 % av bomullen kan inneholde hva som helst (udokumentert)?- (100 % - 10 % økologisk – 75 % fra bønder som bekrefter ikke bruk)

Hvis dette er tilfelle, er dette rimelig i forhold til at man ellers må dokumentere overholdelse av grensen 0,05 ppm på alt som brukes.

Finlayson Oy

Enligt remissförslaget ska minst 10 % av bomullen var ekologiskt odlad. Vi anser att detta är ett bra krav som möjliggör att flera bomullsprodukter på marknaden kan Svanenmärkas.

Polarn och Pyret

PoP er sterkt kritiske til å sende andel økologisk bomull og frykter at etterspørselen etter økologisk bomull vil gå ned.

GenØk – centre for biosafety

Svanemerking av tekstiler, skinn og lær.

I forslaget av 27 mars 2012 fra Miljømerking Norge så står det at minst 10 vekt-% av bomullen som brukes til produksjon av svanemerket tekstil skal være økologisk dyrket eller dyrket i overgang til økologisk dyrking. Andelen skal regnes ut i kg økologisk bomull per totalt innkjøpt kg bomull til den svanemerkete produksjonen på årsbasis. Videre kreves det at det skal sendes inn en produksjonsplan og rutiner som viser hvordan andelen på minst 10 vekt-% økologisk bomull oppfylles. Hvert år skal det sendes inn opplysninger til Nordisk Miljømerking som viser at kravet om minst 10 vekt-% økologisk bomull er oppfylt ved å oppgi mengden økologisk bomull (kg) og mengden konvensjonell bomull (kg) som er kjøpt inn og anvendt på årsbasis i den svanemerkete produksjonen. Det påpekes også at det stilles krav til pesticidrester i den konvensjonelle bomullen.

GenØk – Senter for Biosikkerhet

GenØk - Senter for biosikkerhet ble stiftet i 1998 og er en ideell, uavhengig stiftelse lokalisert til forskningsmiljøer ved Universitetet i Tromsø og Forskningsparken. GenØk driver forskning og undervisning innen fagfeltet genøkologi. Stiftelsen fokuserer spesielt på miljø- og helsemessige konsekvenser ved anvendelse av genteknologi og genmodifisering. GenØk driver også utstrakt informasjonsvirksomhet og rådgivning innen sitt kompetanseområde.

GenØk taker for muligheten for å svare på Nordisk Miljømerking sin høring om Svanemerking av tekstiler, skinn og klær. Vi håper at vi i fremtiden kan bli inkludert som hørings instans. På grunn av kort tid fra vi fikk høringen, samt ferieavvikling her ved GenØk kommer vårt høringsvar sent og er kun et kort høringsssvar. I og med at Miljømerking åpner opp for at konvensjonell bomull kan bli Svanemerket er vi bekymret for at Svanemerket bomull kan inneholde GM bomull. Vi vil derfor i dette

korte høringsvaret gi et sammendrag for hva vi har sendt inn på tidligere hørings innspill til Direktoratet for Naturforvaltning med hensyn på godkjenning av GM bomull i Norge.

Generelt for høringene vi har svart på med bomull

Det har vært søkt godkjenning av GM bomull i Norge i 2011 og 2012. Dette har vært GM bomull som er genmodifisert til å tåle sprøytemidler med glufosinat-ammonium og glyfosat, hvorav glufosinat-ammonium er forbudt i Norge. I tillegg så har Norge også mottatt søknader om godkjenning av GM bomull som har vært genmodifisert til å være motstandsdyktige mot bestemte insekter.

GM Bomull som er modifisert til å tåle sprøytemidler.

GM bomull som er modifisert til å tåle sprøytemidler er enten tolerant over sprøytemidlet glufosinat-ammonium eller glyfosat. Glufosinat-ammonium er en klasse herbicider som er forbudt i Norge og i EU (med unntak av begrenset bruk på epler) pga både akutte og kroniske skadevirkninger på pattedyr inkludert mennesker. Dette sprøytemidlet er skadelig ved inhalering, svelging og ved hud kontakt og alvorlige helse risikoer kan oppstå ved eksponering over tid. Konsekvensene hos mennesker og andre pattedyr kan være skader på hjernen, forplantningsevnen og sprøytemidlet kan også være en mulig risikofaktor for fosterskade. I tillegg vil det være andre negative effekter på biodiversiteten i miljøer hvor glufosinat ammonium blir brukt (Hung 2007; Matsumura et al. 2001; Schulte-Hermann et al.2006; Watanabe and Sano 1998). Det er derfor viktig at miljø- og helseeffekter av sprøytemidler med glufosinat-ammonium tillegges avgjørende betydning i vurderingen av genmodifisert bomull. Det er heller ikke særlig etisk å tillatte import av et produkt det er så skadelig å produsere at produksjonen er forbudt i Norge.

Glyfosat er blitt omtalt som et ideelt plantevernmiddel med lav toksisitet for mennesker, dyr og miljøet (Duke & Powles 2008, Giesy et al 2000). Men, i de siste ti årene har bruken av glyfosat fått en mer risiko-relatert oppmerksomhet pga potensielle negative effekter både i akvatiske og terrestriske økosystemer (Blackburn and Boutin 2003, Ono et al 2002, Solomon and Thompson 2003). Studier i cellekulturer og med dyr indikerer dessuten mulige helse effekter i gnagere, fisk og mennesker (Marc et al 2002, Axelrad et al 2003, Dallegrave et al 2003, Jiraungkoorskul et al 2003, Richard et al 2005, Benachour et al 2007, Gasnier et al 2009). Noen av disse kan betraktes om "early warnings" med tanke på mulige helse og miljø skader.

Videre indikerer nyere studier at landbruk som består av GM planter er assosiert med generelt større bruk av pestisider enn det konvensjonelle landbruket (Benbrook 2009, Catacora G 2011). I Sør-Amerika ser det ut til å være tilfellet, ifølge en forskningsrapport (Catacora G 2011). I Argentina ble det for eksempel brukt 25 millioner liter glyfosat i 1999. Året etter ble det brukt 100 millioner liter. Det var samme år som man begynte å dyrke genmodifisert soya i landet. Og i 2010 gikk det med 225 millioner liter glyfosat i Argentina. I denne rapporten viser dataen at avlinger som er genmodifisert til å tåle et spesifikt sprøytemiddel mot ugress, har resultert i økt bruk av sprøytemidlet, i dette tilfelle glyfosat.

GM Bomull som er modifisert til å være insektresistente.

I tillegg til å være genmodifisert for å tåle sprøytemidler med glufosinat-ammonium og glyfosat, er bomullen det har vært søkt godkjenning for i Norge i 2011 og 2012 også genmodifisert til å være motstandsdyktige mot bestemte insekter som gjør stor skade på bomullsåkre verden over. Gener som koder for krystallinske insektgifter (disse kalles crytoksiner), er overført fra bakterien *Bacillus thuringiensis*, og de genmodifiserte plantene betegnes derfor ofte som Bt-planter. Når bestemte arter av sommerfugllarver spiser Bt-bomull med disse giftproteinene, får de skader på innvollene og dør. Men studier har i den senere tid vist at genmodifiserte Bt-planter med insektgift kan være skadelig også for andre insekter og dyr som ikke skader avlingen og samtidig har viktige oppgaver i økosystemet (Lövei and Arpaia 2005, Hilbeck and Schmidt 2006).

I tillegg til å være genmodifisert for økt toleranse mot plantevernmidler og resistens mot enkelte insekter er en av plantene det har vært søkt godkjenning for i Norge en stablet hybridplante. Stablede hybridplanter har generelt en mer kompleks genetisk sammensetning og derfor større potensial for opp- og nedregulering av plantens egne gener. Det kan ikke utelukkes at gruppen av de uttrykte toksinene i planten kan gi spesifikke immunogene effekter eller adjuvanseffekter (fremming av immunreaksjoner mot andre stoffer) hos pattedyr og mennesker (Halpin 2005, Schrijver et al 2006) noe som burde medføre at de gjennomgår grundig testing før eventuell markedsadgang.

Sammendrag

Basert på tidligere høringsinnspill om godkjenning av GM bomull til Norge så har vi spesielt trukket frem bekymring til miljøeffekter ved bruk av sprøytemidler. GM bomull som finnes på markedet i dag er modifisert til å tåle sprøytemidlene glufosinat-ammonium og glyfosat, hvorav glufosinat-ammonium er forbudt i Norge. Det er knyttet bekymring til helse og miljøeffekter til begge sprøytemidlene og spesielt til glufosinat-ammonium som bør taes hensyn til ved en eventuell Svanemerking av konvensjonell bomull hvor innblanding av GM bomull kan forekomme. Dyrkning av insekt resistent bomull kan også føre til uønsket effekter, men dette må sees i sammenheng med miljøgevinster relatert til at denne type GM bomull skal medføre mindre bruk av insektgifter. Videre vil vi påpeke at det har begynt å komme søknader om godkjenning av GM bomull som er stablete hybrid planter (stacked events på engelsk), det vi si at de kan for eksempel både være motstandsdyktige mot sprøytemidler og inneholde insektgift. På grunn av den komplekse sammensetningen bør eventuelle uforutsette miljø og helse effekter ved slike stablete hybrid planter belyses godt før eventuell godkjenning og bruk i landbruket.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for alle kommentarerne til kravet. Forbrukerrådet hevder at H&M har et uttalt mål om at all bomull de bruker i sin produksjon skal være økologisk innen 2020. Det som oppgis på nettsiden til H&M er imidlertid at all bomullsproduksjonen skal komme fra bærekraftige kilder (H&M's aim is for all cotton in our range to come from more sustainable sources by 2020 at the latest). Det inkluderer også bomull dyrket etter Better Cotton Initiative (BCI) og bruk av resirkulert bomull. tilsvarende hevder DIBB at Nike har gått bort fra innblanding av 10 % økologisk bomull, men ifølge den siste tekniske rapporten for nytt forslagt til

kriterier for EU Ecolabel jobber Nike for å øke andelen økologisk bomull i alle klær fra 5 til 1 % innen 2015 samtidig som de har produkter med 100 % økologisk bomull som merkes med økologimerker.

Takk til GOTS som informerer om henvisning til feil EUs forordning for økologisk dyrking og at merkeordningene til SKAL og IMO er opphørt. Dette vil bli rettet opp i dokumentene.

Om andel økologisk bomull:

I forbindelse med afdækning af markedssituationen vedr. økologisk bomuld, er et bredt udvalg af licenshavere og interessenter kontaktet og via kommentar derfra, er der dannet grundlag for forslaget der blev sendt i høring. Det vil samtidig betyde at ikke alle er blevet hørt i denne indledende fase, men det er glædeligt at så mange har valgt at kommentere høringens forslag.

Samtidig skal det pointeres at kravene givet i kriterieforslaget samlet set er strammet i forhold til tidligere kriterieverasjoner. Dette betyder, at de nye krav fører til miljøforbedringer såvel hos eksisterende licenshavere som hos eventuelt nye.

For bomullen som er konvensjonelt dyrket og for andre frøfibre av cellulose stilles det krav til testing av pesticidrester. Det skal testes for en rekke skadelige pesticider, og hvert enkelt stoff får inngå i maks 0,05 ppm i bomullen. I bakgrunnsdokumentet til EU Ecolabel fra 2007³ settes grensen til 0,05 ppm for å ta høyde for følsomhet i testmetodene. Etter høringen har Nordisk Miljømerking valgt å innføre pesticidene glufosinat-ammonium og glyfosat i listen over pesticider som skal testes for restinnhold. Dette er pesticider som blir brukt i dyrkingen av GM-bomull som finnes på markedet i dag. Nordisk Miljømerking ser dette som en mulighet til å redusere økt bruk av giftige pesticider i GM bomullsproduksjonen og forhåpentlig kan dette også være med å redusere bruk av GM-bomull i svanemerkede tekstiler. Etter høringen har det kommet fram informasjon om at det stilles spørsmålsteget ved hvorvidt pesticidtestene viser rester av pesticidet som er brukt. I det nye utkastet til kriterieforslaget fra EU Ecolabel fra september 2012⁴ heter det at resultater fra testing av råbomull mellom 1994 og 2011 viser svært begrenset deteksjon av pesticidrester. I dokumentet heter det at dette er på tross av at det er bevist at helseskadelige pesticider fortsatt brukes i utviklingsland. Svanens kriterier vil ha en begrenset gyldighetstid på 3 år, og Nordisk Miljømerking vil følge utviklingen nøye og vurdere kravet igjen ved neste revisjon.

Som nevnt over er målet med å senke kravet til andel økologisk bomull at Svanen skal få større gjennomslagskraft på tekstilmarkedet og dermed totalt sett gjøre en større miljøforskjell fordi det stilles en rekke krav til både produksjon av fiber og til etterbehandling fram til ferdig produkt.

³ EU Ecolabels bakgrunnsdokument, Revision of the Textile Eco-label, 2007

⁴ Revision of the European Ecolabel and Green Public Procurement (GPP) Criteria for Textile Products, technical report and criteria proposals Draft Working Document fro 2nd AHWG meeting, sept 2012

Beträffande harmonisering med GOTS:

I høringsforslaget var et GOTS sertifikat kun tilstrekkelig som dokumentasjon for kravet til økologisk bomull. Etter høringen blir det satt inn en tabell i kriteriedokumentet som viser hvilke krav som kan oppfylles med et GOTS sertifikat. Det gjelder blandt annet de generelle kravene og en rekke av kjemikaliekravene. På dette sätt säkras vissa viktiga områden där Svanen vill vara fortsatt stränga och samtidigt öppna för en effektivare miljömärkning och möjligheter för bibehållen trovärdighet och miljövinster. Dessutom rimmar förslaget med önskemål från flera håll om att ta steg mot harmonisering av internationella miljömärkningar av textilier vilket kan främja ökad miljönytta på sikt för branschen.

K4 Lin og andre bastfibre

KemI

Att kravet på økologisk råvara har tagits bort motiveras i bakgrunnsdokumentet med att de aktuelle grödorna sällan angrips av skadedjur. KemI undrar i vilken utsträckning farliga herbicider används som kan motivera ett krav om andel økologisk råvara? Analogt med bomullsexemplet ovan kan ett krav på økologiska fiber stimulera till framväxten av økologisk produktion av dessa råvaror. Ett möjlighet kan också vara att ställa krav om att endast medel godkända i EU får användas.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svaret og vil innføre i kravet at lin, bambus og andre bastfibre skal kun dyrkes med pesticider tillatt anvendt i EU forordning 1107/2009 for å sikre at dyrking utenfor Europa også følger denne forordningen. Vi vil se nærmere på økologisk produksjon av lin i neste revisjon av kriteriene.

K5 Ull og andre keratinfiber (ull fra sau, kamel, alpukka og geit)

Tone Tobiassen, NiceFashion/ReneawoolTTekstilpanelet Norge

At økologisk ull som hovedkrav bortfaller er svært positivt.

Litt usikker på dokumentasjonen rundt kjemikaliebruk på gårdsnivå – når norsk ull kommer tilbake til spinneriene er det ikke dokumentert hvor i Norge ullen kommer fra. Sporbarheten tilbake til ullstasjonen opphører i det ullen vaskes, sporbarheten til gården opphører i det den ankommer ullstasjonen.

KLIF

Det samme som for K3, men der er det snakk om 25 % som ser ut å kunne være udokumentert.

Anky

I jeres udarbejdede baggrunnsdokument på side 39 noterer jeg mig endvidere at ”Det har også vært vurdert om det skal stilles krav til at ull skal være økologisk fremstilt. Det er mulig å få tak i økologisk ull, men markedet er veldig lite. Kontakt med bransjen viser at økologisk ull er vanskelig å få tak i”.

JOHA (uldundertøy), Gabriel (møbeltekstil) og Neutral.com (stoffer og t-shirt) er de virksomheder I har talt med og er bransjen I nævner. Kun Gabriel har licens til SVANEN mens de nævnte tøjproducenter/forhandlere ikke har licens til SVANEN.

Hos Anky indkøbte vi sidste sæson mere end 35 ton økologisk uld og havde ikke nogen problemer for problemer med at købe ulden. I år har vi også købt et betragtelig antal ton uld og har ej heller her haft problemer med tilgængeligheden. Prisen er dyrere, grundet udbuddet, men det er absolut muligt at fremskaffe (også langt mere end 35 ton pr. sæson).

JOHA (uldundertøj), Gabriel (møbeltekstil) og Neutral.com (stoffer og t-shirt) er de virksomheder I har talt med og er branchen I nævner. Kun Gabriel har licens til SVANEN mens de nævnte tøjproducenter/forhandlere ikke har licens til SVANEN.

Miljöskyddsensheten

Länsstyrelsen Västra Götaland

Totalhalterna av bekämpningsmedel på 0,5 respektive 2 ppm av angivna ämnen anser jag vara för höga. Detta eftersom många av angivna ämnen är mycket farliga och de har därför varit förbjudna i många länder under lång tid. Många är också klassade som s.k. vattendirektivsämnen. Det måste finnas ett motiv för att byta ut dem om man vill ha en miljömärkt vara.

Beträffande testrapporter och spårbarhet, se ovan.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svarene. Der har ikke tidligere været stillet hovedkrav til økologisk uld i kriterierne, derved bortfalder ikke dette krav. I forbindelse med afdækning af markedssituationen vedr økologisk uld, er udvalgte licenshavere og interessenter kontaktet og via kommentar derfra, er der dannet grundlag for forslaget der blev sendt i høring. Det vil samtidig betyde at ikke alle er blevet hørt i denne indledende fase, men det glæder os efterfølgende at få kommentar på høringsforslaget. Dette vil få betydning for fremtidig kriterieudvikling.

Men kravet til pesticidindhold bortfalder dersom det er sporbarhet for 75 vekt% av ullen eller keratinfibrene og at bøndene kan bekrefte at stoffene nevnt i kravet ikke er brukt på de aktuelle områder eller dyr. Kravet gjelder heller ikke dersom ullen er økologisk sertifisert.

Nivåene som tillates i kravet skal være så lave at dersom disse stoffene er anvendt vil de komme over grensen, og i praksis er derfor disse stoffene forbudt å bruke i ull som skal godkjennes for svanemerket.

K6 COD, pH og temperatur i avløpsvann

GU

Støtter ikke det foreslåtte kravet på 20g/kg greasy wool. Ingen av ullvaskeriene på New Zealand er tilknyttet renseanlegg, og det er idag bare ett av dem, Kaputone som klarer dagens krav til COD på 45 g/kg greasy wool. De selges høyst sannsynlig relativt raskt. Om ikke regner man med at de fortsetter arbeidet for lavere COD. Om de selges blir det sannsynligvis til Cavalier og de planlegger å legge ned dette vaskeriet og ett til også.

I Australia finnes det ett ullvaskeri som er tilknyttet renseanlegg, og som derfor kommer inn under kravet om ekstern rensing. Det er imidlertid ikke mulig å importere ull fra andre land for vasking i Australia, og den australske ullen er for fin til å kunne brukes i møbelstoffer eller tepper.

I lys av disse utsiktene ser det ut til at vi i beste fall må leve med 45 g en god stund

ennå og at å komme ned på 20 g blir ganske fjern fremtidsmusikk for ullvaskerier som ikke er tilknyttet renseanlegg.

2025 Kjersti Kviseth

Det er litt vanskelig å tolke COD kravet.... Dette må tydeliggjøres slik at bransjen ikke kan misforstå!.

Et generelt krav på 20g/kg oppfattes som uoppnåelig for vaskerier. Dagens krav ligger på 45 (?) g/kg.

Er det slik å forstå at kravet om 20 g/kg bare gjelder når det slippes ut direkte i naturen fra vaskeriet? Kan vaskeriet ha 45g/kg i sitt avløpsvann dersom de sender det til eksternt renseanlegg? Hva er da kravet ut fra eksternt renseanlegg?

Sporbarhet tilbake til gård er mulig i små systemer som Norge, vanskeligere i store systemer som Australia. For å lette dette må det gjøres noe med de nasjonale og globale ull handels systemene og gjennom bransjen. Dette kravet vil kunne være meget komplisert og uoppnåelig for den enkelte produsent av tekstiler å oppnå, særlig små bedrifter som kjøper relativt lite ull har liten eller ingen påvirkning på systemene og vil ikke komme igjennom med slike krav.

Kvadrat

vi har ikke nogle produkter mærket med Svanen, da vi går efter Blomsten.

Men jeg tænker bare på COD udledning - her har man for Blomsten så vidt jeg ved forhøjet den tilladte værdi, men går modsat med Svanen...???

Jeg ved at COD udledning er problematisk for uldvask, vi har haft meget svært ved at finde vaskerier som vasker efter kravene. Der skulle være flere som er lukket på bl.a på Nez Zealand.

- kan man ikke tage det med i overvejelserneom det overhovedet findes vaskerier som kan overholde disse krav ??

Miljöskyddsensheten

Länsstyrelsen Västra Götaland

Utsläppsvärden uttryckta som COD bör undvikas om man inte använder en kvicksilverfri analysmetod. På flera ställen i dokumentet bör BOD₇ eller TOC kunna användas istället.

Generellt anser bör det vara ett krav att avloppsvatten från både ulltvättning, textilberedning och färgning samt garverier ska genomgå mekanisk, kemisk och biologisk rening för att slutprodukten ska kunna miljömärkas.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Miljømerkning takker for høringskommentarerne. Kommentarerne har synliggjort en uhensigtsmæssighed i kriterierne vedrørende udledning af spildevand til ekstern rensning, hvorfor der nu vælges at stilles krav til ekstern rens også. Kommentarerne har rettet sig mod at COD niveau for intern rens på 45g/kg ubearbejdet uld er vanskeligt for uldvaskerierne i New Zealand. Kravet for ekstern rens har tidligere været COD niveau 60g/kg ubearbejdet uld ved vand ledt fra uldvaskeriet til rensningsanlæg. På rensningsanlægget kræves efterfølgende en 75% reduktion, hvilket svarer til COD niveau på 15 g/kg ubearbejdet uld.

Der har været uoverensstemmelse i den information vi har modtaget i kommentarerne vedrørende internt og eksternt mulighet for rensning af spildvand i New Zealand og kontakt til øvrige interessenter. Ifølge CSIRO, the Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation i Autralien, renses spildevandet eksternt i New Zealand. Jævnfør tidligere præcisering af kravniveauet, bør et COD niveau på 20 g/kg ubearbejdet uld for eksternt rensning være muligt.

Kravniveauet på 20 g COD/kg ubearbejdet uld gældende for spildvandet rensset internt eller eksternt er identisk med foreslået krav (forslag februar 2012) på EU Blomsten og desuden krav 54 for afløbsvand fra vådprocesser, og kan altså anses som en simplificering af kravene.

Nordisk Miljømerking takker for kommentaren om problemer rundt kvikksølv i analysemetoder av COD og vil innføre i kravene at BOD7 og TOC kan brukes istedet. Det er også lansert en ny teknikk, PCOD, som ikke benytter skadelige kjemikalier som sølv, kvikksølv, dikromat eller konsentrerte syrer. Ved bruk av alternative tester skal korrelasjonen til COD dokumenteres slik at kravnivået oppfylles.

K7 Akryl

Waterstone AS

Når det gjelder Akryl må diskusjonen være om det skal belønnes med Svanemerket eller ikke. Skal vi bevege oss i den retning hvor vi får en miljøsertifisering som godkjenner giftige stoffer og miljøbelastende prosesser fordi det ikke finnes alternativer (hvilket det gjør!) eller fordi det er krevende å legge om ?

Spørsmålet er om dette er den riktige veien å gå ? Vi har levd med, og er i ferd med å dø av, at giftige kjemikalier har sneket seg inn i våre liv fra alle kanter. Vi får det i oss gjennom luft, vann, mat og berøring om vi vil det eller ikke. Industrien må akseptere et sertifiseringssystem skapt for oss forbrukere, som ikke ønsker disse kjemikalierne i vårt miljø og våre kropp. Det bør foreligge et troverdig system som viser det korrekte miljø bildet og gir oss et reelt og enkelt miljøvalg.

Miljøstyrelsen (kommentarer til Blomstens revisjon, avgitt 1. Nov 2011)

Fibers. The development of criteria should focus on other fibers and new fibers with lower environmental impact.

Overall, more focus should be on energy and water usage, and emissions in any fiber production.

With regards to synthetic fibers/man made fibres, energy use and emissions should be strengthened. Today nearly no criteria exist for synthetic fibers. Emissions in synthetic/man made fiber production should be investigated, e.g. N2O in the polyamide production should be focused at, and advantages and disadvantages of Polyamide 6 and polyamide 6,6 fibres.

Moreover, it should be clear that textile fibres which pose problems in the waste stream if e.g. incinerated, such fibres should be excluded from the scope of the EU Ecolabel.

KemI

I bakgrunnsdokumentet anges at krav ej kan ställas kring de giftiga lösningsmedel som används vid spinning eftersom alternativ saknas. Frågan är då om de övriga Svanen-kraven på akryl ger en så stor miljövinst att det är motiverat att miljömärka akryl trots att de giftiga lösningsmedlen tillåts, exempelvis dimetylformamid?

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svaret og er enig i at det stilles for få krav til syntetiske fibre sammenlignet med fibre fra fornybare ressurser. For petroleumsbaserte fibre har det ikke vært mulig å få informasjon om energibruk på fabrikknivå, hvilket er nødvendig for å stille et energikrav som skiller ut de beste fabrikkene energimessig. Tall for energiforbruk, som blant annet oppgis i Plastic Europes database, er kun gjennomsnittstall. Dette er et område Nordisk Miljømerking arbeider med innenfor mange produktområder og ønsker derfor mer konkret informasjon om.

Nordisk Miljømerking stiller krav til utslipp av nitrøse gasser (N₂O) ved produksjon av monomer til polyamidproduksjonen. Kravene til Polyamide 6 og polyamide 6.6 er differensiert.

Nordisk Miljømärkning takker for svaret og er enig i at produksjonen av akryl er betenkelig. Akryl produseres med enten med dimetylformamid eller med dimetylacetamid (DMAc). DMAc er nå kommet på kandidatlisten til REACH, og derfor vil bruk av DMAc bli forbudt ved produksjon av akryl..

K8 Elastan

KemI

För kännedom: Bland nya ämnen på REACH kandidatförteckning finns N,N-dimetylacetamid, DMAc, CAS-nr 127-19-5, som används i elastantillverkning.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svaret og vil innføre at DMAc ikke kan benyttes ved fremstilling av elastan. Elastan kan produseres på fire ulike måter: ved ekstrudering, reaksjonsspining, solution dry spinning eller solution wet spinning. Solution dry spinning brukes ved fremstilling av over 94.5% av verdens produksjon av elastan⁵. Ved denne metoden brukes DMAc som løsemiddel. Andre løsemidler kan også brukes, slik som dimethylformamid (DMF) og salpetersyre (HNO₃).

2025 Kjersti Kviseth

Antimon bør forbys helt! Det fins gode katalysatorer i polyesterproduksjon i dag slik at antimon ikke er nødvendig å bruke.

Textilia AB

4) Som vi framfört tidigare så medför de krav som finns i både Svanen och andra miljömärkningar att enbart 100 % bomull finns som ett alternativ, vilket medför

⁵ <http://www.kpatents.com/pdf/applications/apn-4-05-03.pdf>

problem for de Svanenkriterier som stilles opp for tvätterier. Om enbart bomull skulle anvendes øker både behovet av vann ved tvättningen og energianvändning vid torkning. För att klara de kunder som kräver miljömärkta textilier så finns bara 100 % bomull. Därför att det idag inte finns tillgång till polyester med antimon 260 som högst på samma sätt som vanlig polyester. För att köpa rätt typ av polyester krävs så stora volymer (vid ett möte inom gruppen för vårdtextilier inom SIS räknade vi ut att det krävs ett inköp som täcker samtliga landstings lakan för ett år), vilket är svårt att få igenom. Alternativet återvunnen polyester att använda den till vitt är inte heller säkerställd.

5) För att möjliggöra en ökning av miljömärkta textilier så vore det önskvärt att bara viss del av en vara [...] kunde märkas tills vi får fram mer av polyester som klarar kraven eller ev annan fiber. Vid vårt samtal nämnde jag att Västra Götaland gjorde så vid framtagning av en frottéhandduk [dvs. accepterade att bomullsandelen i COT/PET var certifierad] men där var det de själva som tog det beslutet. När det gäller företag som skall leverera till offentlig verksamhet eller motsvarande då går kravställaren på en miljömärkning och då blir det antingen eller.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for kommentarene. Polyester inneholder vanligvis antimon i konsentrasjoner på 150-350 ppm (mg/kg). I EU Ecolabels kriteriearbeid fra 2001-2002 kom man via opplysninger om «best available technology» (BAT) og PET-fiberindustrien fram til at 260 ppm var et passende basisnivå for EU Ecolabel, og Nordisk Miljømerking ønsker ikke å slakke på kravet til 260 ppm da mange produsenter klarer kravet og antimon er klassifisert som kreftfremkallende (carc 2). Det pågår en utvikling av alternative katalysatorer, men Nordisk Miljømerking har ingen informasjon om noen større fremgang av disse og vi vil overvåke saken til neste revisjon. I følge en aktør i tekstilmarkedet er det større trykk på å fase ut antimon i produksjon av PET-flasker enn det er på tekstiler, fordi PET-flasker brukes innen næringsmiddelindustrien.

K11 Polypropylen

KemI

KemI är intresserat av frågan om användning av blybaserade pigment och samarbetar gärna kring detta. KemI har nyligen påbörjat ett arbete i syfte att föreslå en begränsning av innehållet av bly i varor avsedda för konsumentbruk. Insamling av information om blypigment i textil ingår i begränsningsarbetet. Vi är intresserade av att ta del av den information som ni eventuellt får in på detta område och är villiga att dela med oss om vi själva får tillgång till mera data i frågan. Se (www.kemi.se/leadinarticles).

Folkehelseinstituttet

- forbudet til blypigment i polypropylen er ikke endret.

FHI har ingen sterke synspunkter på at dette kravet ikke er endret siden dette kravet primært være satt opp av hensyn til miljøet; men ser positivt på at forsøker å redusere mengden blypigment som slippes ut i miljø siden dette på lang sikt begrenser mulig human eksponering.

Gabriel

Mht. blypigment, så tillader vi ikke brugen af tungmetaller i vores produktion overhovedet, så for os lyder det meget relevant at forbyde dette.

Miljøministeriet

Forbud til blypigment i polypropylen. Forbuddet er ikke relevant, da kemisk bly ikke er tilladt i tekstiler (med en grænseværdi på 100 mg/kg), medmindre det vurderes relevant at fastsætte en mindre grænse.

Det Økologiske Råd

Forbuddet mod blybaserede pigmenter i polypropylen beholdes.

Blybekendtgørelsen forbyder bly i produkter, med en grænseværdi på 0.01 %. Bly bør helt undgås i polypropylen, hvorfor forbuddet mod blybaseret pigment i polypropylen bør opretholdes.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar for svarene og beholder kravet.

K16 Sporbarhet råvare

Tone Tobiassen, NiceFashion/Renewawool/Tekstilpanelet Norge

Bambus/viskose problematikken:

Er denne ryddet opp i? Er viskose eller modal med bambus som råvare et separat punkt, siden mange av de som selger disse tekstilene vil påstå at de er miljøvennlige ut i fra råvaren og ikke ut i fra prosessen?

Waterstone AS

Det er vanskelig å dokumentere bærekraftig bambus produksjon i Kina. Pr i dag er det nesten umulig å innhente relevante sertifikater for dyrking og høsting. Sporbarheten på råvarene er dårlige samtidig som pulpproduksjonen og den påfølgende viskoseproduksjonen er ekstremt forurensende. Det er videre svært komplisert å få innsyn og åpenhet rundt produksjonsleddene i Kina, både når det gjelder arbeidsforhold, etikk og miljø.

Domsjöfabriker - Birla

Vi tycker kriterie R16 bör skrivas i plural, (..... geographical originS (countrIES)) Vid tillverkning av viskos kan dissolvingmassor med olika ursprung, som dock är spårbara, blandas. Detsamma gäller för vår produktion av dissolvingmassa, vi vet vart skogen kommer från men eftersom vi blandar enligt recept i vår tillverkning kommer vår produkt att vara spårbara men till flera platser.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar for kommentarene. Bambus vil enten inngå som fiber til regenerert viskose og omfattes av kravene K12-K16 (prosess- og sporbarhetskrav) eller inngå som bastfiber og da omfattes av K4 som igjen henviser til K16 (sporbarhet). Miljømerking takker for kommentarene om produksjonsforhold i Kina og er kjent med dette i forbindelse med bruk av bambus til gulvmaterialer. Nordisk Miljømerking krever derfor informasjon om hvor bambusen kommer fra, at det er fra

lovlige kilder og at driften av skogen ikke må skade naturskog, biodiversitet, spesielle økosystemer osv., selvom kravet viser seg å være vanskelig å innfri. Etter høring er det også innført krav om en sertifisert andel tre- og fiberråvare. Bambus er unntatt kravet til sertifisert andel fordi det finnes lite sertifisert bambus.

K20 Innhold av bly, kadmium og nikkel i knapper, spenner og andre metalldele

Folkehelseinstituttet

- nytt krav til innhold av kadmium, bly og nikkel i metalldele.

FHI ser positivt på slike krav siden dette kan tenkes å redusere sannsynlighet til å utvikle metallallergi, utover å ha positive effekter på miljø.

KemI

KemI tillstyrker kravet for dessa metaller. Dessa metaller kan dock finnas även i andra accessoarer/delar än metalldele, till exempel i plastknappar och påsydda reflexband. En lösning kan vara att utvidga rubriken till att gälla ”icke textil-delar” eller liknande.

Det Økologiske Råd

K20 - Indhold af bly, cadmium og nikkel i spænder, knapper og andre metaldele forbydes helt

K20 kravet om indhold af bly, kadmium og nikkel i knapper, spænder og andre metaldele bør være et fuldt forbud. Bly, kadmium og nikkel er alle problematiske tungmetaller og kan bl.a. forårsage skadevirkninger som hhv. indlærings- og forplantningsproblemer, lever- og nyreskader samt nikkelallergi. Der er i forvejen store anvendelsesbegrænsninger på tungmetallerne, og det ville sende et godt signal, hvis svanemærkningen helt forbød disse stoffer.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for kommentarene. Etter høring er kravet utvidet til å gjelde alle ikke-tekstile detaljer, slik som knapper, glidelås, spenne og refleksbånd. Krav er utvidet til å forby fталater og klorert plast i tillegg til bly, kadmium og nikkel.

K24 Bløtgjøringsmidler eller oppløsningsmidler

KemI

För blötläggingskemikalier (K24) och efterbehandlingskemikalier (K50) har alla kategorier knutna till den akvatiska miljön tagits med, det vill säga man inkluderar även R52/53 och R53 (vilket i CLP motsvaras av kronisk3/H412 och kronisk 4/H413. För färger (K34) har man emellertid begränsat kriterierna till de kategorier som medför märkning med symbol och därmed utesluttit de som omnämns ovan. Vad man däremot har tagit med är Farlig för ozonskiktet R59 (EUH059). Det finns säkert skäl för dessa skillnader. Men vi kan inte se att det framgår varför man gör denna åtskillnad.

Där man tar med farligt för ozonskiktet (K34) bör man under CLP-förordningen inte bara ha med EUH059 utan även H420. H420 är en faroangivelse som har kommit med i CLP genom den andra tekniska anpassningen (ATP2) av förordningen och H420 ersätter EUH059 senast 1 december 2012 och får användas tidigare.

På miljösidan var kriterierna knutna till fara för vattenmiljön mindre omfattande i K34 medan det för hälsofara är tvärtom, dvs. mer omfattande då man i K34 tagit med mycket giftiga och giftiga samt allergiframkallande egenskaper. Även här finns säkert en logisk förklaring. Skälen för denna åtskillnad kan dock framgå tydligare.

Övrigt editorielt/redaktionellt:

K24/Tabell 2 och K50/Tabell 5: ”52/53” bör ändras till ”R52/53”.

K34/Tabell 3: ”EUH 059” bör ändras till ”EUH059”.

K34/Tabell 3: Under mycket giftigt står ”Tx (T+ i Norge)...”. Detta bör ändras till ”T+ (Tx i Danmark)...” eftersom T+ är det som används inte bara i Norge utan även i Sverige och Finland (Kanske även Island?) samt är vad som används i de EU direktiv som ligger till grund för de nationella förordningarna.

Vissa faroangivelser kan efterföljas med en bokstavskod t.ex. för H350 → H350i. Detta gäller dock fler farokoder. T.ex. står i regel inte H360 och H361 utan en sådan efterföljande bokstavskod. Ni skulle därför kunna överväga att ta bort H350i samt för H350 och H360 sätta en asterix (*) som sedan förklaras med: *”Om det är definitivt bevisat att faran inte kan orsakas av några andra exponeringsvägar kan exponeringsvägen ha angetts som en del av faroangivelsen. För reproduktionstoxicitet ska typ av effekt ha specificerats om denna är känd (effekt på fertilitet eller på fosterutveckling). En eller två bokstäver efter faroangivelsen indikerar exponeringsväg (till exempel H350i – Kan orsaka cancer vid inandning) och/eller typ av effekt. Alla tilläggskoder är inkluderade i kriterierna.”*

På samma sätta kan man då också överväga att sätta en dubbel asterix (**) för H370 och H372 som förklaras med: *”Som en del av faroangivelse H370 eller H372 kan vilka organ som påverkas ha angetts om detta är känt.”*

(Se urvalskriterier för Kemikalieinspektionens prioriteringsguiden (PRIO)).

Se ovan under Hormonstörare. Det är bra att referera till ftalater i Reach bilaga XVII och kandidatförteckningen. Se också ovan under kopplingar till faroklassificering.

KLIF

Under tabell 2 er det skrevet en del merknader til innholdet i tabellen. Den samme tabellen med merknader er også oppgitt under flere andre punkter i kriteriedokumentet. Siste setning lyder " *Vær oppmerksom på at det er produsenten som er ansvarlig for korrekt klassifisering*". Spørsmålet er om produsent her er tekstil-, kjemikalieprodusent eller annen produsent. Er ikke sikker på om alle vil lese dette likt, så det kan være OK skrive ut dette tydelig.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for gode kommentarer til K24, K34 og K50. Krav K24 er hentet fra EU Ecolabels kriterier. Alle kategorier knyttet til vannmiljø er tatt med for membraner og etterbehandling av tekstiler for å fange opp alle uønskede kjemikalier. For farger vil dette være for begrensende i forhold til hvilke farger som

kan benyttes. Krav til allergi og giftighet er relevant for farger, og derfor er krav til dette tatt med i K34 som er krav utover det EU Ecolabel krever i K24 og K50.

Det vil bli tydeliggjort hvem som er ansvarlig for korrekt klassifisering i kravene.

K25 Utslipp av VOC

Miljøstyrelsen

I NMM (red: Nordisk Miljømærkning, se generell kommentar i starten) er et krav om at emissionen af VOC ikke må overstige 10 g C/kg ved en bestemt industriprosess.

I BAT 18 er der krav om at VOC emissionen ikke overstiger 23 g/m² (årlig midlet pr enhed færdig bearbejdet læder). (Kravet er formulert som et intervall indenfor hvilket udledningen vil befinde sig ved anvendelse af BAT.)

Det er ikke umiddelbart muligt at sammenligne de to krav da det ene er pr. vægtenhed og det andet pr. fladeenhed.

I BAT 18 er der endvidere krav til mængden af opløsningsmidler der må anvendes fordelt pr. produkttype. Den højeste enhed er 150 g opløsningsmiddel /m² (årlig midlet pr enhed færdig bearbejdet læder) for 'coated' læder.

I BAT 19 er der desuden et krav til at støv ikke overstiger 6 mg/Nm³. Forventede fremtidige miljøkrav er umiddelbart mere restriktive end kravene i NMM.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Dette kravet gjaldt VOC-utslipp fra lamineringsprosessen på tekstiler og ikke på skinn/lær. Kravet om utslipp er VOC er harmonisert med EU Ecolabels kriterier fra 2009. I følge EU Ecolabels bakgrunnsdokument fra 2007⁶ er det gjort målinger hos ulike produsenter for å finne et passende nivå for dette kravet. Måleverdiene varierer stort, mellom 1 og 400 gC/kg, men de fleste resultatene ligger mellom 1 og 10 gC/kg og i EU Ecolabels kriterier fra 2009 er derfor kravet satt til 10 gC/kg.

K27 Stoffer på REACHs kandidatliste

Svenska Miljöstyrningsrådet

Kravet gäller kandidatlistämnen. Angående ftalater så är ju det ju några som är med i REACH bilaga XVII och ej på kandidatlistan. Bör dessa också innefattas?

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for kommentaren. I følge Folkehelseinstituttet i Norge finnes det en rekke ulike ftalater som benyttes i tekstiler som bærestoffer ved farging og som mykgjørere i produksjon av syntetiske fibre⁷. I følge Miljøverndepartementet

⁶ EU Ecolabels bakgrunnsdokument, Revision of the Textile Eco-label, 2007

⁷ Nettsidene til Folkehelseinstituttet i Norge:

http://www.fhi.no/eway/default.aspx?pid=233&trg=MainLeft_6039&MainArea_5661=6039:0:15,4521:1:0:0::0:0&MainLeft_6039=6041:70095::1:6043:3::0:0 (besøkt juli 2012)

kan ftalater inngå ved impregnering av tekstiler⁸. Mange ftalatforbindelser har uønskede helse- og miljøeffekter. Noen ftalater finnes på kandidatlisten til REACH og vil dermed ekskluderes i K25. Dette er i dag ftalaten DBP, BBP, DEHP, DIBP og Bis(2-methoxyethyl) ftalat. I REACHs vedlegg XVII er det listet opp en rekke stoffer, som kan utgjøre en risiko for helse og miljø. Når stoffer står på denne listen betyr det at det enten er forbudt å produsere stoffene, å markedsføre dem eller å anvende dem i noen typer produkter. I dag er ftalaten DEHP, DBP, BBP, DINP, DIDP, DNO og bis(2-ethylhexyl) phthalat oppført på bilag XVII. DEHP og DINP står også oppført på Miljøstyrelsen i Danmarks «Listen over uønskede stoffer» sammen med ftalaten DBP, BBP og DMEP fra kandidatlisten. I EU er det et lovkrav at leketøy for barn under 14 år ikke må inneholde DBP, BBP og DEHP fra kandidatlisten. Ytterligere 3 ftalater er forbudt dersom leketøyet kommer i munnen. Dette er ftalaten DNOP, DINP og DIDP, som alle står på REACHs bilag XVII. Nordisk Miljømerking innfører derfor ftalater som også er oppført på REACHs bilag XVII på listen over forbudte stoffer.

K30 Biocider og antibakterielle stoffer

KemI

KemI ser forbudet mot biocider og/eller antibakterielle ämnen i fibern/textilien som viktig, och det är utmärkt att leverantören avkrävs en deklarasjon om att sådana ej har tillsatts. Kan nuvarande formulering innebära att substanser passerar kravet om företaget har tillsatt ämnet med annat syfte än dess biocid-verkan? En möjlig formulering skulle kunna vara ”Tillsättning av ämnen som kan ha biocid- eller antibakteriell verkan är inte tillåten”.

Nanomaterial. KemI ser positivt på att nanosilver föreslås att inte tillåtas för Svanenmärkta textilier (krav K30). Det finns även behov av ett generellt krav om att nanomaterial inte tillåts i Svanenmärkta varor som textilier förrän kunskapen om eventuella risker med nanomaterial är känd och användningen kan betraktas som säker. När det gäller definitionen av begreppet nanopartiklar vill vi nämna att EU Kommissionen har kommit med rekommendationer kring detta i Commission Recommendation on the definition of a nanomaterial.

Länsstyrelsen Västra Götaland

Det är också mycket bra med ett förbud mot biocider och antibakteriella ämnen.

Finlayson Oy

Kravet uteslutar många produkter där antibakteriska ämnen är nödvändiga. T ex lakan i sjukhus och vårdshem. Vi stödjer inte förbudet mot biosider.

KLIF

Punkter til neste revisjon - nanomaterialer

Ser at det innen tekstil en del forskning og prøving på diverse nanomaterialer i tekstiler. Ser ikke at nano er nevnt i kriteriedokumentet, eller at det er et av punktene som skal ses på frem til neste revisjon. Trur det kan være relevant å vurdere om det er behov å

⁸ Nettsidene til Miljøverndepartementet i Norge: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/nou-er/2010/nou-2010-9/11/3.html?id=623080> (besøkt juli 2012)

se hva av nanomaterialer som er greit å bruke, eller om ikke noe er tilrådelig å bruke i miljømerkede produkter.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svaret og presiserer kravet ved å skrive ”emner som kan ha biocid- eller antibakteriell virkning”. Noen produkter, slik som engangs- laken og sengetøy til sykehus vil kunne miljømerkes etter kriteriene for hygieneartikler.

Nordisk Miljømerking har stilt et forbud mot bruk av nanosølv i krav K35 (Biocider og antibakterielle stoffer). Vi ser at det kan være relevant å stille krav til også andre nanopartikler ved etterbehandling (samt belegninger) og vil derfor innføre et nytt krav til bruk av nanopartikler ved etterbehandling av fiber, garn, metervare, tekstiler, skinn og lær.

K34 Farger, fargestoffer og pigmenter

Folkehelseinstituttet

- krav til farger, fargestoffer og pigmenter er endret til et klassifiseringskrav og er utvidet med forbud mot giftige og miljøfareklassifiserte farger.

FHI ser positivt på denne typen krav. Blant fargestoffer finnes en rekke forbindelser som potensielt er DNA-skadende og kreftfremkallende, og gode alternativ finnes.

Svenska Miljöstyrningsrådet

Eu Ecolabel listar CMR-färgämnen och potentiellt allergiframkallande färgämnen. Flera av dessa är inte klassificerade enligt ”Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar” och täcks därför inte in av remissförslaget.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svarene og legger til fargene som står på EU Ecolabels liste.

K38 Metallkompleksfargestoffer

Kemi

I bakgrunnsdokumentet framgår att metallkomplexfärger innehåller giftiga tungmetaller och att det är svårt att färga ull och polyamid utan dessa färgämnen, särskilt vid färgning till mörkare färger. En fråga kan vara huruvida Svanenmärkta textilier då bör omfatta sådana varor i mörkare färger.

Nordeconsult Sweden AB

K38. Man får inte använda metallkomplexfärger för att få svanen på läder. Vi anser att detta kan orsaka problem eftersom metallkomplexfärger ofta är nödvändiga. Metallkomplex-färger går inte alltid att undvika, detta för att uppnå äkthetskrav som t ex ljusäktighet. Metallkomplexfärgerna har som regel mycket låga metallhalter och en hög bindningsförmåga till lädret vilket gör att utsläppen är minimala. Bindningsförmågan är oftast 96-99 % upptag.

Konsumentforskningscentralen (FI)

Det ska värderas om kraven på metallkomplexfärger utesluter alltför många olika färger, då det samtidigt har skärpts kraven på miljöfarliga ämnen. Finns det i praktiken tillräckligt olika alternativ som har realistisk pris.

Anky

På side 54 skriver I at det er tilladt at anvende **Metallkompleksfargestoffer ved farvning af uld. Vandudslip må efter rensning ikke overstige 75 mg/kg fiber for Cu (kobber) og 50 mg/kg fiber for Cr (Krom).**

Det kan nævnes at Vejle kommunes krav til Ankys farveri er 7 mg/kg for kobber og 21 mg/kg for krom. **Ankys værdier i 2011 lå for kobber på 0,42 mg/kg og for krom på 0,21 mg/kg.**

Det Økologiske Råd

Der ønskes en undersøgelse af farvestoffer på markedet til indfarvning af uld, uldblandinger og polyamid, med henblik på et fuldt forbud mod metallkompleksfarvestoffer, hvis der findes gode alternative indfarvningsprodukter på markedet.

Forslaget til at skærpe kravet til metallkompleksfarvestoffer finder vi meget positivt. Dog ser vi gerne mulighederne for et totalforbud undersøgt. Det var industriens vurdering i 2007, at der ikke findes erstatninger for metallkompleksfarvestofferne. Dette forhold bør undersøges igen, og det bør gøres af andre aktører end industrien selv. Hvis resultatet af sådan en undersøgelse viser, at der findes alternative farver, der lever op til kvalitetskravene, bør metallkompleksfarvestoffer helt forbydes i svanemærkede produkter.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for kommentarene, og vil presisere at kravet gjelder kun for farging av tekstil og altså ikke for farging av lær.

Kravet er endret etter høring. Det er nå foreslått å tillate metallkompleksfargestoffer kun for farging av ull blandet med viscose. Det er vanskelig å unngå bruk av metallkompleksfargestoffer for denne blandingen for enkelte mørke farger og for turkis, og ved bruk av alternative fargemetoder oppnås ikke samme fargeklarhet og fargeekthet som ved bruk av metallkompleksfargestoffene for disse fargenyansene. Ull og viscose tar farge på forskjellig måte, og det fargebadet som er optimalt for ullen er ikke optimalt for viscosen. For å oppnå en metervare med jevn innfarging uten metallfargestoffer, må man enten farge ullen og viscosen hver for seg før spinning, eller farge ferdig spunnet garn (eller evt vevet hvit metervare) i to forskjellige fargebad. Da kan man oppnå god innfarging og god fargeekthet (spesielt gniethet), men fremdeles ikke samme fargeklarhet som ved bruk av metallkompleksfargestoffer. Begge deler medfører bruk av to fargebad med økt vann- og energiforbruk, og når det gjelder farging av garn/ferdig vevet stoff, medfører det også stor slitasje på ullfiberen. Industrien har ofte behov for å farge hvitt ferdig spunnet garn for så å farge dette etter kundens bestilling, spesielt for farger det går lite av. Bruk av metallkompleksfargestoffer for de fargene der dette er nødvendig for kvaliteten, mener vi er forsvarlig.

Det er kjent at det også for ull/polyamid blandinger kan være vanskelig å oppnå enkelte farger med den fargeklarheten og gnietheten som kunden ønsker uten bruk av metallkompleksfargestoffer. Problemene her er dog mindre fordi polyamidfiberen oppfører seg relativt likt ull-fiberen og garn og smetervare kan farges i samme fargebad også ved bruk av alternative fargestoffer. Deler av industrien mener det er helt akseptabelt å fase ut metallkompleksfargestoffer også for disse mørke fargene og fremdeles produsere stoffer av god kvalitet som markedet etterspør. Andre bedrifter mener at dette gjør det vanskeligere for dem å produsere alle de varene som markedet etterspør, med de begrensinger som nå innføres. Dette beror antagelig på at bedriftene henvender seg til forskjellige markeder.

Grensene for utslipp til vann etter rensing har hittil vært harmonisert med EU Ecolabel. Etter kommentarer i høringen er det sett nærmere på disse, og vurdert at de kan reduseres betraktelig. Industrien rapporterer utslipp som mg/l vann. Omregningen til kg produsert vare og den påfølgende reduksjon i kommunalt rensianlegg, samt forurensing, slik som tungmetaller i vann, inngir usikre beregninger. Etter å ha tatt høyde for dette, er følgende grenseverdier satt: 5 mg/kg fiber for Cu, 3 mg/kg fiber for Cr og 5 mg/kg fiber for Ni.

K39 Azofargestoffer

Miljøstyrelsen

K39: det ville give bedre overblik, hvis de aromatiske aminer var angivet med CAS nr, da de enkelte stoffer har flere stoffnavne.

Det kan være relevant at medtage allerede forbudte

Spørsmålet er om det er relevant at have de aromatiske aminer med, der allerede er forbudt under REACH, Bilag XVII, indgang 43. Disse er også forbudte i tekstiler mm der importeres til EU.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar for svaret. Fordi produksjonen ofte foregår utenfor Europa anses det fortsatt relevant å forby bruk av azofargestoffer, selvom disse er forbudt under REACH. Casnr for de ulike fargestoffene vil bli angitt i kravet.

K41 Additiver ved spinning

Miljöskyddsensheten

Länsstyrelsen Västra Götaland

APEO får inte finnas som tensid i spinnoljor och liknande.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar for kommentaren. I K28 er det satt et forbud mot bruk av APEO, som blant annet gjelder for spinning. K41 er krav til spinnoljer i tillegg til K28, slik at krav til APEO i spinnoljer er dekket.

K42 Innhold av PAH

KemI

Harmoniseringen med EU Ecolabel-kriterier innebær en økning av tillåten mengd PAH frå 1 % till 3 %. En fråga kan vara hur en skärpning av kraven inom EU Ecolabel ska kunna fås till stånd om Svanen sänker sina krav?

Miljöskyddsensheten

Länsstyrelsen Västra Götaland

K42. Innehållet av PAH i spinnoljor var tidigare maximerat till 1,0 vikts%. Det är inget skäl till att höja detta till 3,0 vikts% bara på grund av högre kostnader.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning ønsker å harmonisere dette kravet med EU Ecolabel fra 2009, og ønsker å vurdere dette kravet på nytt ved neste revisjon. I følge EU Ecolabels bakgrunnsdokument⁹ er det mulig å oppfylle 1,0 vekt%, men på grunn av de høye kostnadene knyttet til å produsere produkter med så lavt innhold er det tillatte innholdet økt til 3,0 vekt%. I det nye utkastet til kriterieforslag fra EU Ecolabel (sept 2012)¹⁰ er kravet om 3,0 vekt% beholdt.

K45 Alkylfenoletoksilater (APEO/NPE) og perfluoroktansulfonat (PFOS),

Miljøstyrelsen

Der er i NMM krav om at der ikke anvendes Alkylfenoltoksilater, perfluoroasulfonat, klorfenoler og halogenerede organiske stoffer. Og at der kun anvendes godkendte biocider.

I BAT 7 er der krav om at der ikke anvendes skind og læder som er behandlet med pesticider og at der kun anvendes godkendte biocider.

NMM er altså mere restriktiv end forventede fremtidige krav til garverierne.

KLIF

Her oppgis at alkylfenoletoksilater (APEO/NPE) og perfluoroktansulfonat (PFOS) ikke skal brukes i garving og andre våtprosesser for lær og skinn. Hva med perfluorinert oktansyre (PFOA)? En del skinn/lærbehandlingsmiddel har inneholdt både PFOA og PFOS tidligere. Både PFOS og PFOA står på norske miljøvernmyndigheters prioritetsliste.

I teksten står det "Alkylfenoler (APEO/NPE)". NPE står vel for nonylfenoletoksilater. NPE er jo en type APEO. Er NPE tenkt som et eksempel? NPE er kanskje det som er vanligst å bruke.

Miljöskyddsensheten

Länsstyrelsen Västra Götaland

Istället för enbart PFOS (som inte används så mycket) bör förbudet gälla alla fluorerade organiska ämnen. Precis som detta inte är tillåtet för efterbehandling K51. Det kan vara en dubbelreglering i och med att K48 omfattar förbud mot alla halogenerade organiska ämnen, dit även flurokarboner räknas.

⁹ EU Ecolabels bakgrunnsdokument, Revision of the Textile Eco-label, 2007

¹⁰ Revision of the European Ecolabel and Green Public Procurement (GPP) Criteria for Textile Products, technical report and criteria proposals Draft Working Document fro 2nd AHWG meeting, sept 2012

Det Økologiske Råd

Inkludering af forbud mod PFOA, da stoffet er mistænkt for mange af de samme skadevirkninger som det forbudte stof PFOS.

DØR støtter forbuddet mod, at garverier kan anvende stoffer, der står opført på kandidatlisten og ser det som en meget positiv tilføjelse til kriterierne. Også forbuddet mod anvendelse af alkylfenoletoksilater (APEO/NPE) og perfluoroktansulfonat (PFOS) støtter vi. Dog anbefaler vi, at punkt K45 udvides med PFOA, da det mistænkes for mange af de samme skadelige effekter som PFOS og står opført på SIN-listen fra svenske ChemSec.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning takker for kommentarene. Kravet blir utvidet med PFOA da dette kjemikaliet også er relevant å bruke ved behandling av skinn og lær. Krav K48 om forbud mot bruk av halogenerte organiske stoffer dekker også PFOS og PFOA, men stoffene er eksplisitt tatt med i K45 fordi det er disse stoffene som er mest aktuelle.

K47 Biocider

KemI

KemI stödjer förslaget om att använda biocider ska anges enligt biocidförordningen (EU) No .../2012, Artikel 58.

KLIF

Biocider

Det ble bedt spesielt om å se på punkter om biocider som tidligere ikke hav vært med i kriteriedokumentet. Klif anser at de nye punktene er OK i forhold til det regelverk som er i dag.

Folkehelseinstituttet

- nytt krav til at biocider som brukes i produksjonen for fremstilling av lær skal følge biociddirektivet, Biocides 98/8/EC.

FHI finner det derfor naturlig også å støtte dette kravet.

Det Økologiske Råd

Et fuldt forbud mod biocider i produktionen af læder er at foretrække, frem for at følge Biociddirektiv 98/8/EF.

Vi finder, at kravet om at biocider, som bruges i produktionen/garvningen af læder, skal følge biociddirektivet (Biocides 98/8/EC) er en dårlig fremgangsmåde. Dette skyldes, at det fortsat er usikkert, om nogle biocider vil blive godkendt i fremtiden. Vi foreslår derfor et fuldstændigt forbud mod brug af biocider i fremstillingen af læder, ligesom der er et forbud mod brug deraf i tekstiler. Det vil sikre, at biocider ikke senere bliver tilladt i svanemærkningen.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Det kan være vanskelig å unngå bruk av biocider i produksjonsprosessen for skinn og lær og derfor vil Nordisk Miljømerking sikre at biocider som brukes følger Biociddirektivet. Kravet er skjerpet i forhold til dagens krav.

K50 Klassifisering av kjemikalier ved etterbehandling

Nordeconsult Sweden AB

a) Definitionen av etterbehandling inte helt klar men engelsk översättning anger finish
b) Man får inte använda kemikalier klassade som exempelvis 50/53 och 52/53 vid etterbehandlingarna. Vi har forståelse for detta krav men menar att kravet kan ha några negativa konsekvenser. Garverier som övergått från lösningsmedelsbaserad finishing till vattenbaserad finishing använder så kallade härdare för att erholda tillrækkligt god kvalitet. Härdarna är generellt klassade som 50/53. Vidare finns det eksempel på flere preparat som inte är klassade som farlige men inneholder noen kjemikalie som er klassad 52/53.

Vi anser liksom svanen-sekretariatet att det er viktig at de kjemikalier som anvendes inte har skadlig inverkan på miljøen. Kravet K50 skulle dock i sin nuvarende form få negative konsekvenser og skulle eksempelvis gøre det lettere at få svanen-mærkning på læder som finisherats med organiske løsningsmedel istället for med vattenbaserad finish. Vi foreslår derfor at man inför at dessa kjemikalier kan användas i undantagsfall om det föreligger starka skäl beroende på miljø eller kvalitet. Den sökande bör därefter redogöra for vilka kjemikalier som är klassade enligt kraven i K50 samt motivera (kvalitet og miljø) varfor dessa kjemikalier används.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svaret. Vi legger til en definisjon av etterbehandling i kravet. Miljøgifter som kan ha langtidsvirkninger i miljøet har Miljømerking spesiell fokus på og vi ønsker ikke å åpne opp for slike kjemikalier.

K51 Etterbehandling med fluorerte organiske forbindelser

KemI

KemI stødjer forslaget at etterbehandling med fluorerte organiske ämnen inte tillåts.

Miljøstyrelsen

Der er i NMM krav om at der ikke anvendes fluorerede organiske forbindelser. I BAT 7 er der krav om at der ikke anvendes skind og læder som er behandlet med pesticider og at der kun anvendes godkendte biocider. NMM er altså mere restriktiv end forventede fremtidige krav til garverierne

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømärkning takker for kommentaren. Miljømerkings oppgave er å sette strengere krav enn myndighetenes anbefalinger dersom det er mulig.

K53 Plastisolbasert trykking

Fritz Køhler, FrøyaTrøya, norsk lisensinnehaver

Når det gjelder trykkfarge innen tekstil, benyttes det i de industrialiserte land stort sett Plastisol farge når vi snakker om industriell trykk på **ferdige** plagg. Ellers benyttes også vannbasert farge i mindre omfang.

Hovedforskjellen er at med plastisol farge legges fargen som et lag oppå, mens vannbasert farge trenger ned i fibrene og man må derfor benytte såkalt discharge først for å "bleke eller fjerne" tekstilfargen i det område som motivet skal dekke.

Selv om vannbaserte farger er miljøvennlige for trykking på hvite tekstiler skjer 70-80% av trykken på fargede tekstiler som krever bruk av discharge base eller aktivator og som da gjerne inneholder formaldehyd.

Med introduksjonen av Plastisol-farge innen industrien ble produksjonen mer arbeidsvennlig i den forstand at fargen ikke tørker i rammene og at man kan ta matpause og deretter fortsette med trykkingen. Plastisol farge er derfor den foretrukne fargen. Siden introduksjonen har store miljøbevisste produsenter utviklet mer miljøvennlige versjoner av plastisol slik at vi i dag har 3 hovedtyper:

- 1) Normal Plastisol
- 2) Non Phthalates Plastisol
- 3) PVC/Phthalates free Plastisol

PVC har vært en viktig ingrediens i plastisol for i ivareta trykkfargens og derav plaggets holdbarhet og vaskeegenskaper.

Vi for vår del har derfor valgt å benytte versjon 2, (Epic fra www.Polyone.com) som tilfredsstiller følgende kriterier:

Non-phthalate

► Compliant with CPSIA 2008 (Consumer Product Safety Improvement Act)

► S

ection 101, Lead Content in Substrates (<300ppm lead)

► 16CFR, Part 1303, Lead in Paint (<90ppm lead)

► CPSIA 2008, Section 108, Phthalates (<.1% DEHP, DBP, BBP, DINP, DNOP)

Flam ► Eco-Passport Certified (Oeko-Tex)

Vi støtter derfor forslaget om å forby normal plastisol, men tillate bruk av plastisol 2 og 3.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svaret og innfører at trykning med plastisol uten halogenerte polymerer og ftalater er tillatt. I tillegg vil vi innføre et krav om at det ikke er tillatt å bruke formaldehyd ved avfarging av tekstiler.

K54 COD, temperatur og pH i avløpsvann fra våtprosesser

Miljöskyddsensheten

Länsstyrelsen Västra Götaland

Se ovan gällande kommentar till COD analys och krav på rening av avloppsvatten med mekanisk, kemiska och biologisk behandling.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning takker for svaret og ønsker å se på dette ved neste revisjon.

K55 Krom(III) i avløpsvann

Miljøstyrelsen

K55 i NMM stiller krav til Chrom (III) i afløpsvand ikke overstiger 1 mg/l og at indholdet af chrom III skal monitoreres.

I BAT 9 er der krav om at indholdet af total chrom forventes at ligge i intervallet 0,3 - 1 mg/l, og således ikke må overstige 1 mg/Nm³. I BAT 27 er der krav om at total chrom indholdet monitoreres enten ugentligt eller månedligt.

Det betyder at NMM formentlig er mere lempelig end de fremtidige miljøkrav til virksomhederne vil være pga. af at der i BAT konklusionerne er stillet krav til total chrom og ikke chrom III. Dette afhænger af hvor stor en del chrom III udgøres af total chrom.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for kommentaren og endrer kravet fra å gjelde krom III til å gjelde totalt krom slik det er forestått i rapporten "BAT Reference Document for the Tanning of Hides an Skins, Final Draft June 2012". Final Draft dokumentet kom etter at tekstilkriteriene var sendt på høring.

K56 COD i avløpsvann

Nordeconsult Sweden AB

K56. COD i avloppsvatten får inte överstiga 10 kg/ton råvara. Detta är ganska tufft men i princip samma krav som i TAN BREF dokumentet så vi anser det är OK. Man kan dock samtidigt (eller alternativt) införa krav på maximal COD-halt i utgående avloppsvatten (max. 500 mg/l). Detta för att underlätta kontrollen av kraven. Halten av COD i utgående avloppsvatten kan mätas av oberoende analys-lab men upplysningar om produktion och vattenförbrukning är svåra att kontrollera (i princip information från garverier)

Man bör vidare tillfoga att det gäller avloppsvatten som inte går till kommunal eller annan extern rening i dokumentet. Vidare anser vi att bör specificeras att med råvara menas våt-saltad råvara (om råvaran är torkad blir det lite andra tal). Den som använder torkad råvara kan dock räkna om dessa värden till våt-saltade)

Miljøstyrelsen

K56 i NMM stiller krav til COD i afløpsvandet ikke overstiger 10 kg/tons råvare, årligt midlet.

I BAT 9 forventes COD at det ligger mellem 200- 500 mg/l årligt midlet. De 500 forventes når der før rensning er mere end 8.000 mg COD/l.

Det er vanskeligt at sammenligne de to værdier da det i NMM er pr vægtenhed råvare og for BREFen er koncentrationen i spildevandet. Det er et bevidst valg i BREFen at udtrykke det som koncentration i spildevand, da der også opgives et BAT vandforbrug. Vægten af skindene vil variere meget afhængig af skindtype og industriproces og det vil være nødvendigt med en tabel med omregningsfaktorer for at have et nøjagtigt mål.

Nordisk Miljømærkning bør vurdere relevansen ved at se på øvrige parametre fra BAT 9 (vil fremgå af EU høringen, beskrevet ovenfor).

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar for kommentarene. Vi beholder kravet på 10 kg/tonn råvare fordi vi anser det som mest relevant å se på COD-utslipp i forhold til mengde råvare som garves. I krav K59 stilles det krav til vannforbruket ved garving av skinn og lær.

K58 Energiforbruk

Miljøstyrelsen

K58 angiver at el- og brændels forbruget skal opplyses.

BAT 26 angiver at BAT egetforbrug for branchen er under 14 GJ/tons færdig bearbejdet kvæg skind, under 3 GJ/tons for 'wet blue/wet white' kvæg skind. Og endelig under 6 GJ/tons færdig bearbejdet fåreskind.

K58 kan altså skærpes til at det skal opgives og godtgøres at forbruget er under ovennævnte krav.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar for kommentaren og ser at BREF-dokumentet (final draft June 2012) er oppdatert med konkrete tall for energibruk. Dette vil innføres i bakgrunnsdokumentet. Kravet om at energiforbruk kun skal opplyses blir likevel opprettholdt, fordi kravet er nytt og vi ikke har noe erfaringsgrunnlag for å sette en verdi i kravet. Det vil bli vurdere igjen ved neste revisjon.

K59 Vannforbruk

Nordeconsult Sweden AB

K59 Vattenförbrukningen skall vara högst 25 m³/ton råvara. Detta kan vara svårt framförallt för vegetabilgarvning och för garvning av skinn. Vi kan exempelvis föreslå ett värde på högst 35 m³/ton råvara för skinn och vegetabilgarvning. Vidare bör man specificera vad man menar med vattenförbrukning. Vi anser det skall vara totala vattenförbrukningen dvs. inkl. sköljvatten, tvättvatten men exklusive eventuellt dagvatten

Miljøstyrelsen

K59 angiver at det årlige gennemsnitlige vandforbrug ikke må overstige 25 m³/tons skind.

I BAT 3 er kravet at forbruget er under 25 m³/tons ikke saltet råhud, 28 m³/tons saltet råhud og under 180 l pr. fåreskind.

K59 er altså mere restriktivt end BAT konklusjonerne.

Miljöskyddsenheten

Länsstyrelsen Västra Götaland

Vattenförbrukningen som årsmedel på 25 m³/ton råhud bör sättas lägre. Enligt det BREF-dokument som håller på att tas fram kan värdet vara 16-25 för osaltade hudar och 19-28 för saltade. Om miljömärkningen ska vara teknikdrivande bör ett värde därför sättas på 20 m³/ton råhud.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar for kommentarene. Det vil bli spesifisert at kravet gjelder totalt vannforbruk, dvs. inkludert skyllevann, vaskevann, men eksklusive eventuelt dagvann. Nordisk Miljømerking ønsker å opprettholde kravet om 25 m³/ton fordi det i rapporten "BAT Reference Document for the Tanning of Hides and Skins, Final Draft June 2012" står at garving av kalveskinn og vegetabilsk garving trolig vil kreve enda høyere vannforbruk, slik at kravet vil være tilstrekkelig strengt.

4.3.3 Kapittel 3 Kvalitets- og funksjonskrav

Textil & Läderlaboratoriet Stockholm AB

Se Tabell 2, nedan.

HellyHansen AS

Dimensjonsendringer under vask og tørking må ikke overstige:

- mer enn minus 8 % eller pluss 4 % for andre vevde produkter og varige nonwoven produkter, andre strikkevarer og frottéhåndklær.

Kommentar: Minus 8 % er veldig mye når det gjelder for eksempel klær, og tyder ikke på veldig høy kvalitet. Dette kravet bør være høyere i en standard som denne.

SIFO

Ellers har vi også en kommentar til kvalitetskravene (som ikke er endret). Det er angitt at "dimensjonsendringer under vask og tørking må ikke overstige: • pluss eller minus 2 % for gardiner og møbelstoff som er avtakbart og kan vaskes • mer enn minus 8 % eller pluss 4 % for andre vevde produkter og varige nonwoven produkter, andre strikkevarer og frottéhåndklær." +/-2% på gardiner og møbelstoffer er fint, men -8% krymp på klær er ofte for mye. For eksempel, bukser med 80 cm benlengde blir dette hele 6,4 cm, noe som kan gjøre buksene nesten ubrukelige. Kravene angitt i standard NS 3390:1997 «Tekstiler - Krav og prøvingsmetoder for varer med vedlikeholdsmerking» kunne brukes som veiledning til mer aktuelle kvalitetskrav her. Dimensjonsendringskravet bør gjelde også etter rensing på de produktene som ikke kan vaskes.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar for alle kommentarene. Nordisk Miljømerking har hatt tett dialog med Textil & Läderlaboratoriet Stockholm AB som har vært en viktig bidragsyter i evalueringen av testmetodene og har kommet med forslag til nye nivåer og testmetoder. Etter høringen har EU Ecolabels draft document til nye kriterier kommet og det har vist seg at deres tester ligger på omtrent samme nivå som de foreslåtte nivåene fra Textil og Läderlaboratoriet. Nordisk Miljømerking har derfor valgt å harmonisere funksjonskravene med de foreslåtte kravene fra EU Ecolabel slik at søknadsbyrden skal bli minst mulig for produsent. Kravet til svetteekthet er imidlertid fjernet fordi det ikke lenger anses å være relevant av testlaboratoriet. Kravet til napping for møbelstoffer, som også var i høringsdokumentet, er beholdt

K71 Lysekthet

Nordeconsult Sweden AB

Kravet er på 3 vilket kan vara svårt på läder som inte är finisherat (framförallt veg. garvat eller starkt veg eftergarvat läder /skinn). Vi föreslår att vegetabilgarvat ofinisherat läder undantas från detta krav eftersom det miljömässigt är en fördel om man inte finisherar lädret och det bör inte vara lättare att få svanenmärkning på finisherat läder.

Aarnes Lærfabrikk AS

År det möjligt att øverføra några av testresultaten ifrån andra institut Leder Institut Gerberschule Reutlingen, Sg, TÜF osv. ?

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømærkning takker for svaret, og ser at det miljømessig er bedre å ikke finishiere læret. Det innføres derfor i kravet at det kun gjelder for finishiert lær.

4.3.4 Kapittel 4 Etske krav

K74 Sporbarhet og dyrehold for produkter av skinn og lær

Nordeconsult Sweden AB

Spårbarhet till slakteri gäller inte för nöthudar men för andra råvaror så vitt jag kan se. Det är viktigt att nöthudar fortfarande blir undantag av praktiska skäl. Personligen anser jag att det viktigaste är att kunna spåra hudarna till ursprungsland (slakteri ger inte så mycket extra information).

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svaret. Etter høring har Nordisk Miljømerking fått informasjon om at man kan finne ut av opprinnelsessted og også få informasjon om slakteri og/eller opprinnelsesland også for okseskinn (nöthudar). På bakgrunn av dette skal også skinn fra okse (nöthudar) ha sporbarhet tilbake til slakteri.

I juni 2009 publiserte Greenpeace rapporten «Slaughtering the Amazon» som pekte på at regnskogen i Brasil hugges ned for å gjøre plass til storferancher og at kjøttet og skinnen/læret (av nöt/okse) eksporteres videre. Rapporten fulgte skinnene og viste at en del kjente merkevarer anvendte skinn/lær som kom fra disse storferancher til lær (enten skinn/lær fra Brasil eller halvfabrikat fra Brasil som deretter ble ferdig garvet i Italia eller Kina). Som et resultat fra denne undersøkelsen krevde noen merkevarer garantier fra leverandørene at råvaren ikke skulle komme fra disse storferanchene (som i mange tilfeller også er illegale i Brasil). Nordisk Miljømerking har derfor valgt å stryke unntaket for sporbarhet til slakteri for okse etter høring. Å spore tilbake til opprinnelsessted vil ikke fordyre prosessen vesentlig eller er uvanlig at man gjør. Det er imidlertid enklest innen Norden, men det skal også være mulig for skinn/lær utenfor Norden.

K75 Dun og fjær plukket fra levende fugler

SIFO

Krav som forbyr mulesing og bruk av dun og fjær plukket fra levende fugler er en selvfølge. (mulesing gjelder hovedsakelig kun merinoull fra Australia).

Quilts of Denmark A/S

Quilts of Denmark er medlem af den europæiske dun og fjer sammenslutning (EDFA). Inden for denne branche organisation har vi deltaget aktivt i udarbejdelsen af krav og retningslinier i relation til sporbarhed af dun og fjer råmateriale i forsyningskæden. Der er ligeledes udarbejdet en mærkning "Daunasan/Daunafresh" som inkluderer regler om at brug af dun og fjer fra levende plukkede fugle ikke er tilladt. Quilts of Denmark støtter fuldt ud de etiske foranstaltninger som kan tages for at undgå denne (pluk fra levende fugle) form for praksis. I denne sammenhæng er Quilts of Denmark enige i - og opfatter det som konstruktivt og positivt - at netop emnet om forbud mod brug af dun og fjer fra levende plukkede fugle inkluderes i Svanen mærkningen.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar for støtten til kravene.

K76 Mulesing

Tone Tobiassen, NiceFashion/ReneawoolTTekstilpanelet Norge

Veldig bra med mulesing-fri kravet, men dette gjelder kun australsk merino, ikke merino fra andre land.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar for støtten til kravet.

4.3.5 Bilagene

Bilaga 6

KemI

Även om det inte finns några ämnen i bilaga VI till CLP med klassificeringen Mut 1A är det ologiskt att inte låta dessa kriterier även omfatta denna kategori. Vi föreslår därför att ändra ”Mut 1B/2...” till Mut 1A/1B/2...”

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar for kommentaren og endrer i bilaget.

5 Kommentarer til baggrunnen, i detalj

GOTS

I relation til høringsmaterialets beskrivelse af GOTS lider materialet desværre af en række grundlæggende fejl. Ligesom SKAL og IMO aldrig har været et økologimærke for råstoffer, er GOTS heller ikke et økologimærke for økologiske råstoffer til tekstilproduktion. I GOTS standard henvises der klart og entydigt til, at økologiske råstoffer skal være certificeret i henhold til EU's forordning 834/2007 og/eller United States Department of Agriculture - National Organic Program (USDA NOP).

GOTS omhandler hele produktionsprocessen fra ginning, spinning, vævning, farvning, syning, efterbehandling og pakning af tekstilprodukter. GOTS certificerer

endvidere ikke alene bomuld, men alle typer af naturlige vegetabiliske og/eller animalske fibre, som anvendes i tekstilproduktion. I tillæg hertil kan oplyses, at GOTS følger ISO 14024 standarden.

Herudover må GOTS økologimærke alene anvendes på tekstilprodukter, som indeholder minimum 95 procent økologiske fibre, hvorfor høringsmateriale også på dette punkt fejlagtigt beskriver GOTS. I relation til GOTS sekundære standard, hvor mindst 70 procent skal være økologiske fibre, så fremgår det også her klart af GOTS version 3, at 30 procent af de anvendte fibre kan være af konventionel oprindelse, men inden for disse 30 procent må alene 10 procent være regenererede eller syntetiske fibre, hvorfor GOTS økologiske label ikke anvendes på disse produkter.

Høringsmaterialet henviser endvidere til en undersøgelse udarbejdet af YouGove, hvis videnskabelige grundlag og årstal, høringsmaterialet dog ikke er i stand til at redgøre for, hvorfor der må sættes spørgsmålstegn ved validiteten af den nævnte undersøgelse. Herudover er der globalt knap 2.800 virksomheder GOTS-certificeret – og ikke 2.600 som det anføres i høringsmaterialet.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar svaret og vil rette opp i bakgrunnsdokumentet slik at bakgrunnsteksten om GOTS blir korrekt.

Textile Exchange

4.1 The aim of the revision

TE Note: We applaud your efforts to have a positive impact on textile production, and support the above-stated intent of your revision. However, we feel that reducing the requirements for organic cotton content will damage public perception of your standard and may end up actually reducing the impact of your standard, by sending a weaker message to the industry about the importance of using the most environmentally proven materials, and to consumers.

We strongly urge you to delay your decision to reduce the percentage of organic cotton fibre from 100 to 10 percent, subsequently weakening the Swan. If this decision is based on the decline reported in our Farm & Fiber report this year we encourage you to hold back until we are clearer about any long term trends in production, and indeed how this might effect your customers ability to source organic cotton. Our recommendation is to maintain 100% organic in the Swan Standard, and perhaps offer a “Swan Lite” with a 10% organic content to make the lower sustainability grade transparent to all.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordic Ecolabelling appreciates your comments, and is very much aware of the important issues Textile Exchange is pointing at. The goal of reducing the share of organic cotton is to increase the number of licences, and thereby decrease the total impact on the environment from the production of textiles. The criteria document as a whole is stricter than before and there are a number of requirements from fiber production to finished product. Nordic Ecolabelling will reconsider the requirement again in the next revision, when we have more experience on how the new requirement has had an impact on the number of licensees. For the conventionally farmed cotton we have requirements for the content of residues from pesticides. After

the hearing we have added glufosinat-ammonium and glyfosat in the list over pesticides which shall be tested. These pesticides are used in the farming of GM-cotton today.

Page 10: ... Specific traceability standards have been developed for organic cotton. IMO, the Institute for Marketecology, has developed two standards, the OE 100 Standard and OE Blended Standard⁴⁰. The OE 100 Standard shall ensure third party control that the cotton in the products is organic, while the OE Blended standard shall ensure that organic cotton in mixed products is used in the percentage stated on the product. Both standards shall ensure traceability throughout the entire production chain.

TE Note: Please note that the OE 100 and OE Blended standards were actually written by Textile Exchange (at the time we were Organic Exchange) and IMO is one of a number of certification bodies working with our standard. The main aim of the OE standards (currently under revision to apply to all organic fibers and to use the new Content Claim Standard) is to ensure full chain of custody for the organic fiber. I'd like to suggest that this is an important element to address, as without proper verification, there are many opportunities for mistaken or deliberately false claims to be made.

You should consider the possibility of having two label grades for your label: the original one will continue to require use of 100% organic cotton, and the 'lite' version would accept blends., thereby maintaining the quality of the Swan standard.

Nordisk Miljømerkings kommentar

We will correct and add your comments in the background document. We have regarded your suggestion to have two labels but at this stage we find it confusing for the consumer, and will stick to the one label.

P 23: In terms of water consumption, cotton is the fibre type which clearly uses the most water. This is particularly due to high water consumption during the cultivation of the cotton plant.

TE Note: Note that while organic cultivation does not necessarily result in reduced water use (although it often can because of the better water retention properties of the soil), it does have a significant impact on the quality of the water that runs off of the fields and into existing waterways. It is also believed that the water footprint of conventional cotton is generally greater than organic due to the amount of freshwater needed to assimilate the load of pollutants (pesticides and fertilizers) reaching water bodies. TE estimates that 75-80 percent of organic cotton agriculture is carried out under rainfed conditions.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordic Ecolabelling appreciates your point of view on water consumption and will add your arguments to the background document.

P25: Cotton

The cultivation and harvesting of cotton is linked to serious environmental and health problems.

TE Note – You have given an excellent description of the impacts of cotton production, and for all of these reasons, we hope that you will continue to support the maximum use of organic fiber.

Revised Standard

2.1.1 Vegetable fibres

R3 Cotton and other natural cellulose seed fibres:

Organic percentage

At least 10% of the weight of the cotton that is used in the production of ecolabelled textiles shall be organically farmed or farmed during a transition to organic farming. The percentage shall be calculated in kg of organic cotton per total purchased kg cotton for the ecolabelled production on an annual basis.

A production plan and procedures which show how the share of at least 10% of the weight in organic cotton is fulfilled shall be submitted.

Each year, information must be submitted to Nordic Ecolabelling which shows that the requirement of at least 10% of the weight in organic cotton is fulfilled by stating the quantity of organic cotton (kg) and the quantity of conventional cotton (kg) that is purchased and used in the ecolabelled production on an annual basis.

The requirement has been changed from the previous version of the criteria, where 100% of the cotton and other cellulose seed fibres should be organically farmed.

TE Note – I am concerned about how well you will be able to enforce this 10% requirement, as the standard seems to be relying on self-reporting, which does not carry a high level of credibility. Do you have any way of verifying the amounts being reported? Will there be any third-party certification? I would be more than happy to share the chain-of-custody work we have been doing, and you may even want to consider using the Content Claim Standard (CCS). It is in the final stages of review, and we will be having a focused final review on June 18th, or I can talk to your directly.

Again, let us reiterate that we strongly encourage you to delay your decision to reduce the requirement from 100% to 10%.

If the products/collection that shall be ecolabelled are produced at several production sites/factories, the percentage of organic cotton can be calculated based on the total amount of organic and conventional cotton purchased for all the ecolabelled products/collection, so that the requirement does not need to be fulfilled per production site/factory.

Organic cotton is cotton that is farmed in accordance with the European Council Regulation (EEC) no. 2092/91 of 24 June 1991 on the organic production of

agricultural products, or products produced in the same way and under equivalent control measures. Examples are:

KRAV, SKAL, IFOAM, IMO, KBA, OCIA, TDA, DEMETER.

TE Note - You may also want to list NOP and NPOP (of India) which are also recognized by the EU.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordic Ecolabelling appreciate your comments on issues regarding self-reporting on the amount of organic cotton. Before a licence is awarded, Nordic Ecolabelling is auditing the production site and controlling that necessary routines for reporting are implementet. If the reporting is not regarded trust-worthy, Nordic Ecolabelling can require additional information from the producer.

We will add NOP and NPOP in the requirement.

Conventional percentage

The conventionally farmed cotton and other natural cellulose seed fibres, including kapok, may contain a maximum of 0.05 ppm of each of the following substances: aldrin, captafol, chlordane, DDT, dieldrin, endrin, heptachlor, hexachlorobenzene, hexachlorocyclohexane (total isomers), 2,4,5-T, chlordimeform, chlorobenzilate, dinoseb and its salts, monocrotophos, pentachlorophenol, toxaphene, methamidophos, methylparathion, parathion and phosphamidon.

The tests shall be carried out on raw cotton, i.e. before wet treatment, on each batch of cotton that is received.

The tests shall be in accordance with test reports for the most relevant testing method of the following:

- US EPA 8081 A (organic-chlorine pesticides with ultrasound) or Soxhlet extraction and non-polar solvents (iso-octane or hexane)) or
- 8151 A (chlorinated herbicides with the use of methanol) or

Nordic Ecolabelling

Consultation paper: Textiles, hides/skins and leather version 4
27 March 2012

Page 7 of 39

- 8141 A (organophosphorous compounds) or
- 8270 C (semi-volatile organic compounds).

If the traceability of the cotton can be documented back to the individual farms for at least 75% of the utilised cotton, and the farms can confirm that the aforementioned substances are not used during the farming of the cotton, it is not necessary to submit test reports.

* For the organic percentage: state the supplier of the organic cotton, including the name and address. Valid certificate that shows that the cotton is organically farmed in accordance with European Council Regulation (EEC) no. 2092/91 of 24 June 1991 on the organic production of agricultural products or equivalent systems. Valid GOTS-certificate in accordance with version 3.0 or later versions can also be used to document that the cotton is organically farmed.

TE Note – Note that GOTS does not certify the fiber, but relies on existing farm standards. However, GOTS-certified products (or those certified to OE 100 or OE

Blended) such as yarns or fabrics, will give full assurance that the fiber has been farmed to an organic standard to the given percentage.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordic Ecolabelling appreciates your comments and are aware that GOTS does not certify organic cotton, but if the producer has a GOTS-sertificate for a product, then the cotton in the product is certified. We will clear this in the background document.

Production plan and procedures, as well as calculations that show how the requirement regarding the percentage of organic cotton is fulfilled. Procedures for annual reporting on the share of organic cotton.

For conventional cotton and other cellulose seed fibres: Valid EU Ecolabel licence in accordance with the Commission's decision from July 2009, or test reports that show that the requirement is fulfilled or declaration from the farmers that the substances in the requirement have not been applied to the fields or cotton plants, and an overview of the share of cotton that this applies to.

P 40 of Backgrounder:

In order to ensure that the share of organic cotton is a minimum of 10% of the total weight on an annual basis, a production plan shall be submitted, as well as routines that describe how it is ensured that this share is fulfilled. The plan shall contain a description of which parts of the production shall include organic cotton. This can for example be that all shirts in a Nordic Ecolabelled collection are created from organic cotton. In addition, the description shall show that the share of organic cotton in the production of Nordic Ecolabelled textiles fulfils the requirement of at least 10% weight organic cotton. This can for example be done by stating the kg of organic and conventional cotton that are purchased or planned to be purchased, and how this is used in the relevant garments. It is of course also possible to use a mix where the organic and conventional cotton fibres are spun together so that the share of organic cotton in the fibre is a minimum of 10%, when the entire production is mix quality. If the products/collection that shall be Nordic Ecolabelled are produced at several production sites/factories, the percentage of organic cotton can be calculated based on the total amount of organic and conventional cotton purchased for all the products/collection, so that the requirement does not need to be fulfilled per production site/factory. During the revision, it has been discussed whether a Nordic Ecolabelled textile must contain organic cotton, or whether only parts of the Nordic Ecolabelled production can be made of organic cotton. Nordic Ecolabelling believes that it is most important to stimulate the demand for organic cotton, and that it is therefore not important that every individual garment that is Nordic Ecolabelled contains organic cotton. It is therefore up to the producer to decide how to fulfil the requirement of at least 10% of the total weight in organic cotton.

TE Note – Again, I will reiterate my concern that this is not a tight process and leaves room for innocent or deliberate errors.

For cotton that is conventionally farmed, and for other cellulose seed fibres, requirements are set for the testing of traces of pesticides. Tests for a range of harmful pesticides shall be carried out, and each individual substance may be included in the cotton to a maximum of 0.05 ppm. The raw cotton shall be tested before wet

treatment, and every batch of cotton that the producer receives shall be tested. By having such a requirement, Nordic Ecolabelling will ensure that the cotton that is included in Nordic Ecolabelled textiles is not farmed using the substances that are most harmful to health and the environment. The requirement regarding the testing of traces of pesticides is identical to the EU Ecolabel's requirement, with the exception that the Swan sets a requirement that every batch of cotton that is received shall be tested. In order to document the requirement, test reports shall be submitted in accordance with one of the following testing methods:

- US EPA 8081 A (organic chlorine pesticides with ultrasound) or Soxhlet extraction and non-polar solvents (isooctane or hexane)
- 8151 A (chlorinated herbicides with the use of methanol)
- 8141 A (organic phosphorous compounds) or
- 8270 C (partially volatile organic compounds)

It has been considered whether to set requirements regarding the prohibition of the use of genetically modified (GM) cotton. There is great uncertainty linked to the environmental effects of genetically modified plants. There are questions relating to whether the use of chemical sprays will be reduced through the use of GMO, as GMO supporters claim. There are also various social and ethical problems related to GMO production⁸⁹.

Nordic Ecolabelling has wished to set a prohibition against GM cotton, but cannot see that this is steerable at this point in time. According to the report "Skitne klær – En vurdering av miljø og arbeidsforhold ved produksjon og bruk og sammenligning av leverandører", ⁹⁰ the share of genetically modified cotton on the world market was approx. 30 per cent in 2008, but this is estimated to increase and is probably higher today. According to Wikipedia⁹¹ and GMO Compass,⁹² genetically modified cotton is farmed globally on 49% of the total area that is used for the cultivation of cotton. It is improbable that conventional cotton can be distinguished from genetically modified cotton on the cotton stock market. Setting a requirement that genetically modified cotton cannot be included would require traceability back to the farmer, something that is thought to be improbable when the cotton is not farmed organically. Nordic Ecolabelling finds it difficult to see what kind of documentation that would be reliable and possible to obtain in order to prevent the use of GM cotton. Nordic Ecolabelling has therefore chosen not to introduce such a prohibition, since we see that the steerability of such a requirement is poor. This will however be reassessed in later revisions of the criteria.

TE Note – If you want to ensure that GMO's are not used, then the only viable solution is to require organic fiber. We hope you see this as a further reason not to weaken your requirements for organic cotton.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Thank you for your comments. We refer to our respond on this earlier in this chapter.

Bambus – bakgrunn s. 25 under "Andre vegetabiliske fibre"

Waterstone AS

Det må bemerkes at bambustekstil ikke er en korrekt og relevant betegnelse. Bambustekstil som markedsføres med spesielle egenskaper er derimot en direkte feilinformasjon og et resultat av kinesisk markedsføring og lobbyvirksomhet. Bambus er et råmateriale (dog et gress) på linje med furu, gran eukalyptus, bøk og andre cellulosefibre. Det er to typer fiber som produseres fra bambus.

1. Rayon tillaget gjennom en viskose prosess
2. Mekanisk tillaget fiber

Det aller meste av bambus tekstilene på markedet i dag er rayon av bambus. Mekanisk tillaget fiber er for hardt og stivt og egner seg knapt til grove harde tekstiler.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar for kommentaren og retter opp teksten om bambus i bakgrunnsdokumentet.

Bomull, kap 5.2, side 21 i bakgrunnsdokumentet

WaterstoneAS

Kjemikaliebruk er ikke tatt med, ei heller bruken av kunstgjødsel og sluttbearbeidelsen av bomull. Dette er blant de viktigste parameterne for miljøforurensning . Hvorfor er prosessen for å få bomull klar til spinning ikke tatt med ? Bomull renses, kardes, vaskes/blekes og tørkes. I flere av fibre ne ligger dette implisitt i produksjonsprosessen, en må derfor se på tall materialet for bomull ut ifra at en del av produksjonsprosessen er utelatt. Vi ser at tabellen ikke viser bomull i kolonnen under avløpsvann, som er et resultat av rense/vaskeprosessen.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Det stilles en rekke krav til kjemikalier. For bomullen er det viktigste pesticidbruken, men alle kjemikaliekravene i K26-K42 gjelder for alle deler av produksjonsprosessen fra høsting til ferdig produkt. Teksten vil bli skrevet tydeligere på dette punktet. Men det er riktig at det ikke stilles krav til kunstgjødsel for bomull som ikke er økologisk dyrket.

6 Diskusjon og konklusjon

Det punktet som ble mest kommentert var krav til andel økologisk bomull. Andre temaer som flammehemmere, COD-krav for ull, GOTS, krav til fargestoffer, akryl og antimon i polyester ble også kommentert av flere. Det ble foreslått å innføre krav til emballasje, nanomaterialer, biopolymerer og eksplisitt forby elektroniske komponenter i produktene. Det ble foreslått endringer i kvalitets- og funksjonskravene.

I høringsbrevet ble det listet opp 14 endringer som er gjort i høringsforslaget til versjon 4 av kriteriene. De nye kravene til metalldele r, mulesing, plukking av dun og fjær samt vann- og energiforbruk for skinn og lær ble enten støttet eller ikke direkte kommentert og disse kravene beholdes. Det framkom ikke hvorvidt det fortsatt er relevant å stille krav til innhold av bly i polypropen og kravet endres ikke.

Når det gjelder BREF-dokumentet for Garverier kom siste versjon etter at tekstilkriterene var sendt på høring, og Nordisk Miljømerking har oppdatert kriterier og bakgrunn utfra det siste som er kommet fram.

30 instanser kommenterte kravet om økologisk bomull. Samtlige lisensinnehavere som svarte var imot å redusere kravet til andel økologisk bomull. Produsenter som ikke har svanemerket var i større grad positive til endringen. Av forhandlere av svanemerkete tekstiler var det få svar: COOP Danmark og Polern og Pyret som er i mot endringen og Virke i Norge (inkluderer interiørkjeden Princess som selger svanemerket sengetøy) som mener at dagens krav er umulig å oppfylle og at en reduksjon vil gi større gjennomslag og dermed mer miljøgevinst totalt sett. En liten nyåpnet butikk som selger etisk og miljøvennlige produkter (ikke svanemerkete) regnes også med som en forhandler som er i mot endringen. Av øvrige instanser var det både positive og negative tilbakemeldinger. De viktigste argumentene for å beholde kravet om 100 % økologisk bomull var troverdighet, god tilgang på økologisk bomull, Svanen blir overflødig i forhold til EU Ecolabel, fare for lavere etterspørsel etter økologisk bomull, vanskeligere å kommunisere hva Svanen står for, konvensjonell bomull er miljøversting, oftere krav om 100 % økologisk bomull ved offentlige innkjøp og fare for innhold av genmodifisert bomull. De viktigste argumentene for å senke krav til andel økologisk bomull var at det kan være for dårlig kvalitet på økologisk bomull, for høy pris og at flere produsenter kan innfri Svanens krav.

På bakgrunn av høringen er det gjort noen endringer og tilføyelser i kriteriedokumentet og bakgrunnsdokumentet er oppdatert med bakgrunnen for endringene. Tabell 7 viser en oversikt over alle endringene som er gjort i kriteriedokumentet etter høringen.

Tabell 7. Endringer etter høring.

Tema/krav	Før høring	Etter høring
GOTS	GOTS-sertifikat ikke godkjent som tilstrekkelig dokumentasjon for svanekrav.	Godkjenne GOTS- sertifikat for garn og metervarer, men med tilleggskrav for kjemikalier som er brukt. Innføre en oversikt i kriteriedokumentet over hvilke krav som unntas dersom man har et GOTS-sertifikat.
Emballasje	Ikke emballasjekrav.	Innført krav til forbud mot bruk av PVC i emballasje. (K66)
Nano	Ikke eget krav til nanomaterialer.	Innført krav til nanomaterialer ved etterbehandling av tekstiler, skinn og lær. (K49)
Produktgruppe-definisjonen		Produkter med elektroniske komponenter eller som er tilsatt parfyme eller andre duftstoffer kan ikke inngå. Lateks og polyuretan er lagt til som stoppmaterialer.
Latex og polyuretan	Ikke krav	Innført nye krav til lateks og polyuretan. (K17-K22)
Bomull	10 % økologisk bomull.	10 % økologisk. For konvensjonell bomull er det lagt til glufosinat-ammonium og glyfosat på listen over pesticider. (K3)
Akryl		Innført i kravet at DMAc er forbudt i prosessen. (K7)
Elastan		Innført i kravet at DMAc er forbudt i prosessen. (K8)
Knapper	Krav til bly, kadmium og nikkel i knapper.	Kravet er utvidet til å gjelde alle "ikke-tekstiler" detaljer (knapper, glidelås, refleksbånd). Innført forbud mot ftalater og klorert plast. (K23)
Forbudte stoffer		Ftalater er lagt til i kravet. (K26)
Biocider		Kravteksten er presisert. (K27)
Farger		Innført liste med farger fra EU Ecolabel 2009. (K31)
Metallkompleksfarge stoffer	Tillatt ved farging av ull, ullblandinger og polyamid.	Kun tillatt ved farging av ullblandingen ull/viskose. Grenseverdiene for utslipp av metaller er skjerpet. (K35)
APEO/NPE og PFOS		PFOA er lagt til i kravet. (K44)
Regenerert cellulose	Sporbarhet	Sporbarhet og sertifisering. (K16)
Kvalitets- og funksjonskrav		Grensene er endret og differensiert etter produkttyper, krav til slitestyrke er innført og kravene er oppstilt i tabell for å lette oversikten. (K69)
Lysekthet for skinn og lær		Gjelder kun finished-behandlet lær. (K73)
Sporbarhet for produkter av skinn og lær	Ikke sporbarhet tilbake til slakteri for skinn og lær fra okse.	Sporbarhet tilbake til slakteri for alle typer skinn og lær. (K76)
COD-utslipp, ull	20 g/kg ved intern rensing	20 g/kg både ved intern og ekstern rensing. (K6)
Trykk		Nytt krav med forbud mot formaldehyd ved avfarging av tekstiler før trykking. Plastisolbasert trykking kan brukes dersom halogenerte polymerer og ftalater ikke inngår. (K55 og K56)
Formaldehyd i ferdig produkt (tekstil).		Kravet er skjerpet og følger nå samme krav som for svanemerking av møbler og innredninger. (K68)
Lim		Nytt krav til lim ved montering, f.eks aktuelt for accessoarer, som vesker. (K59)
Silikon		Krav til etterbehandling med silikon (K57 og K58)

Med bakgrunn i høringssvarene ønsker Nordisk Miljømerking å se nærmere på blant annet følgende temaer i neste revisjon av tekstilkriteriene: flammehemmere, biopolymerer, silke, økologisk bomull og ull, antimon i polyester, syntetiske fibre og vann- og energiforbruk ved våtprosesser for fiber, skinn og lær.